Vlaams Parlement

vergadering **C155 – OND16**
zittingsjaar 2012-2013

Handelingen

Commissievergadering

Commissie voor Onderwijs en Gelijke Kansen

van 19 maart 2013

INHOUD

Vraag om uitleg van de heer Ludo Sannen tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de achteruitgang van de kwaliteit van het lerarenkorps
- 786 (2012-2013)
Vraag om uitleg van mevrouw Marleen Vanderpoorten tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de cijfers uit het rapport 'Hoger onderwijs-kerncijfers met betrekking tot studenten, financiën en personeel in het Hoger Onderwijs'
- 874 (2012-2013) 5

Vraag om uitleg van mevrouw Sabine Poleyn tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over het versterken van leraren voor wetenschappen en techniek
- 988 (2012-2013) 17

Vraag om uitleg van mevrouw Gerda Van Steenberge tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de uitspraken van Brussels minister Vanhengel over bijkomend geld van Vlaanderen voor scholenbouw in Brussel
- 1023 (2012-2013)
Vraag om uitleg van de heer Paul Delva tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over het onderwijs in Brussel en het tekort aan plaatsen
- 1074 (2012-2013) 25

Vraag om uitleg van mevrouw Helga Stevens tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de inspectie van de GO!-noodinternaten
- 1043 (2012-2013)
Vraag om uitleg van mevrouw Katrien Schryvers tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de inspectie van de GO!-internaten en opvangcentra en de overheveling ervan naar het beleidsdomein Welzijn
- 1208 (2012-2013) 33

Vraag om uitleg van mevrouw Katrien Schryvers tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de evaluatie van het decreet Werkingsmiddelen
- 1080 (2012-2013) 36

Vraag om uitleg van mevrouw Ann Brusseel tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de beslissing van het katholiek onderwijs om het vak informatica vanaf volgend jaar te schrappen in de leerplannen van het secundair technisch en beroepsonderwijs
- 1101 (2012-2013)
Vraag om uitleg van mevrouw Gerda Van Steenberge tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de beslissing van het katholiek onderwijsnet om informatica als vak te schrappen in het tso en het bso
- 1114 (2012-2013)
Vraag om uitleg van de heer Wim Van Dijck tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de aanbeveling om computervaardigheden in andere vakken te integreren in de tweede en derde graad
- 1118 (2012-2013)
Vraag om uitleg van mevrouw Sabine Poleyn tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over het stimuleren van ICT-vaardigheden, onder meer bij leerkrachten
- 1121 (2012-2013) 38

■

Voorzitter: de heer Boudewijn Bouckaert

Vraag om uitleg van de heer Ludo Sannen tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de achteruitgang van de kwaliteit van het lerarenkorps
- 786 (2012-2013)

Vraag om uitleg van mevrouw Marleen Vanderpoorten tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de cijfers uit het rapport 'Hoger onderwijs-kerncijfers met betrekking tot studenten, financiën en personeel in het Hoger Onderwijs'
- 874 (2012-2013)

De voorzitter: De heer Sannen heeft het woord.

De heer Ludo Sannen: Voorzitter, minister, toen u terugkwam van uw reis naar Canada, was u onder de indruk. Wat me is bijgebleven van wat u vertelde, was dat de leraar eigenlijk de dragende factor is in het hele proces dat daar werd opgezet. Minister, ik maak me eigenlijk grote zorgen. We kunnen als overheid wel grote structuren maken, we kunnen leerplannen maken, maar alles wat we met het onderwijs willen bereiken, zal altijd moeten worden gerealiseerd door de leerkrachten.

Wat dat betreft, kunnen er vragen worden gesteld bij de achteruitgang van de kwaliteit van de leraars, en niet alleen omwille van het feit dat we allemaal een beetje verrast waren toen we de pers lazen. Er werd door de publieke opinie met ongeloof en zelfs verontwaardiging gereageerd op de resultaten van een peiling naar de algemene kennis van studenten in de lerarenopleiding. Zo toonden bijvoorbeeld Jan Swerts en Kurt Monten van de Katholieke Hogeschool Limburg aan dat een derde van onze toekomstige regenten niet weet waar de Atlantische Oceaan ligt, noch de Verenigde Staten kan herkennen op een blinde kaart en noem maar op. Dit is in een actuele vraag aan bod gekomen. Evenmin heeft een meerderheid notie van politieke basisbegrippen als het verschil tussen meerderheid en oppositie of regering en parlement.

Minister, dit is verontrustend, want wat enkele betrokkenen ook mogen beweren, zoals de Studentenraad van de Katholieke Hogeschool Leuven (KHLeuven) suggereerde, het onderzoek was geen quiz die peilde naar losse weetjes. Het peilde naar algemene kennis die onontbeerlijk is om enigszins te kunnen meepraten over bredere maatschappelijke thema's. Hoe lang kan iemand zinvol praten over hedendaags Oost-Europa als men de Koude Oorlog niet kent? Niet voor niets zijn heel wat van die zogenaamde 'weetjes' opgenomen in de eindtermen van het lager en middelbaar onderwijs.

Hoe alarmerend de testuitslagen ook waren, ze zijn voor velen onder ons, die wat meer vertrouwd zijn met het onderwijsveld, niet helemaal een verrassing. Het is immers al langer bekend dat het steeds lastiger wordt om de kwaliteit van ons lager en middelbaar lerarenkorps op peil te houden. Deze evolutie belooft nefast te zijn voor de toekomst van ons onderwijssysteem en, bij uitbreiding, van onze gehele samenleving. Twee belangrijke tendensen liggen volgens mij aan de basis hiervan: het verminderd aantal masters in het secundair onderwijs en de steeds zwakkere instroom in de bacheloropleidingen die heel wat licentiaten die met pensioen gaan, zal vervangen. Professor Mark Elchardus en zijn onderzoeksteam verwoorden het als volgt: "Niet alleen in de lerarenopleiding blijkt de instroom gekenmerkt te worden door een daling van het niveau van de vooropleiding van studenten. In het lerarenberoep zelf stellen we vast dat elke nieuwe generatie een lager opleidingsniveau heeft dan de voorgaande. (...) Elke nieuwe generatie van instromende leerkrachten telt minder licentiaten/masters."

Minister, in uw reactie op de nieuwsfeiten verwees u naar de tanende maatschappelijke interesse bij bredere lagen in de bevolking. Deze wellicht correcte analyse biedt echter weinig troost en is al helemaal geen reden om bij de pakken te blijven zitten. De inschatting dat

leraars niet onwetender zijn dan de modale burger, kan nooit een geruststelling zijn: zij hebben immers de taak de samenleving te verheffen! Daarom mag het onderwijzend personeel nooit de weerspiegeling zijn van die samenleving: het moet beter opgeleid, beter geïnformeerd en meer maatschappelijk betrokken zijn dan de doorsnee burger. Als oplossing stelde u voor om na de evaluatie de lerarenopleidingen bij te sturen en een nieuw beroepscompetentieprofiel op te stellen. De vraag is echter of dit zal volstaan om de trend van een steeds zwakker wordend lerarenkorps te stoppen. Mij lijkt dat meer drastische maatregelen nodig zijn om het basisinstrument van ons onderwijs te beschermen. Een academisering van de bestaande opleidingen kan een dergelijke maatregel zijn. In oktober 2011 opperde u zelf een schema te maken om de professionele lerarenopleidingen om te vormen tot masters. In het Groot Loopbanenoverleg zou u dit voorleggen aan de onderwijspartners.

Nogmaals, minister, het belang van sterke leraars met een brede kennis mogen we niet onderschatten, in het bijzonder voor leerlingen die deze kennis niet van thuis uit meekrijgen. In een kennismaatschappij is echte gelijkheid van kansen een totale illusie als leergierige jongeren op school niet meer terechtkunnen voor het weten dat in hun omgeving ontbreekt.

Minister, hoe evalueert u de huidige instroom in de lerarenopleiding en het leraarsambt? Met andere woorden, in welke mate wordt ons onderwijs bedreigd door het dalende percentage van universitair geschoolden in het middelbaar onderwijs, de toename van studenten met een tso- en bso-vooropleiding in de bacheloropleidingen lager en secundair onderwijs en de vaststelling dat onderwijs dikwijls de tweede of derde keuze is na mislukking in een andere richting?

Als u problemen vaststelt bij de rekrutering van leraars, ziet u dan mogelijkheden om concrete maatregelen te nemen om hieraan te verhelpen? Welke? In welke mate zijn die een beleidsprioriteit?

Is er in verband met de academisering van de lerarenopleiding iets voortgekomen uit het Groot Loopbanenoverleg? Ziet u deze academisering als een mogelijke oplossing om de kwaliteit van nieuwe leerkrachten te verbeteren?

De voorzitter: Mevrouw Vanderpoorten heeft het woord.

Mevrouw Marleen Vanderpoorten: Voorzitter, minister, dames en heren, ik volg volledig de gedachtegang en de vragen van de heer Sannen. Ze gaan verder en breder dan mijn vraag om uitleg. Hij heeft het vooral over de kwaliteit die natuurlijk uitzonderlijk belangrijk is, ik wil zelfs zo ver nog niet gaan en me even vastpinnen op de kwantiteit van het lerarenkorps en de aankomende leerkrachten.

Op vrijdag 8 februari werden in de media de cijfers bekendgemaakt uit het rapport ‘Hoger onderwijs in cijfers. Kerncijfers met betrekking tot studenten, financiën en personeel in het hoger onderwijs’. Enkele dagen later ontvingen we het rapport.

Meest opvallend daarin waren de sterk gestegen cijfers van de inschrijvingen in de verpleegopleiding en de – nog steeds – terugvallende cijfers in de lerarenopleiding. Beide opleidingen gelden al geruime tijd als cruciaal. De vergrijzing én de demografische groei staan immers garant voor een sterk stijgende nood aan verplegend personeel aan de ene kant en leraren aan de andere kant.

Terwijl de welzijnssector er blijkbaar in geslaagd is meer jongeren in de richting van een verpleegopleiding te stimuleren, is dit bij onderwijs hoegenaamd niet het geval. Daarenboven blijkt de instroom van de studenten aan de lerarenopleiding ook vaak te wensen over te laten. Ook al zijn in het rapport de cijfers van de specifieke lerarenopleiding niet opgenomen, er blijft duidelijk een probleem met de instroom, zowel kwantitatief als kwalitatief.

Eerder al liet u weten, minister, dat u wenste samen te werken met Nederland om Nederlandse leerkrachten aan te trekken, wat niet gelukt blijkt te zijn, en een campagne te

willen opzetten om het lerarenberoep positief in de verf te zetten, wat ook niet gebeurd is. Dat een en ander zal worden besproken in het lerarenloopbaanpact hebt u al herhaaldelijk aangegeven, en is voer voor een ander debat, hopelijk volgende week. Voor het aantrekken van meer (excellente) studenten in de lerarenopleiding is op heel korte termijn, namelijk voor de zomervakantie, actie nodig.

Minister, wat gaat u nu doen om studenten te stimuleren een lerarenopleiding als eerste keuze op te nemen en niet als tweede of derde?

Bent u op de hoogte van acties in de welzijnssector om het aantal studenten in verpleegopleidingen te verhogen? Zo ja, welke? Kunnen die dienstig zijn voor de lerarenopleiding?

Hebt u zich, los van de evaluatie van de lerarenopleiding, al laten adviseren over het huidige niveau en de profielen van de studenten in de lerarenopleiding? Hebt u er zicht op of het aantal studenten in de specifieke lerarenopleiding het dalende aantal in de hogescholen kan compenseren?

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer: Zoals reeds vaker opgemerkt in deze commissie en zoals ook daarnet nog door onze collega's werd aangehaald, wordt het aandeel leerkrachten met een vooropleiding tso of bso steeds groter; het aandeel leerkrachten met vooropleiding aso wordt kleiner. Dat is vooral merkbaar in de professionele bacheloropleidingen onderwijzer en leraar eerste en tweede graad.

Op zich is dat zeker niet negatief, minister, maar in een aantal gevallen blijkt toch dat die studenten in hun vooropleiding niet alle startcompetenties hebben verworven die ze in principe nodig hebben in de leerkrachtenopleiding. Het 'onderweg bijspijkeren' van die competenties is soms een onbegonnen zaak.

Wordt er overwogen om – eventueel na een oriënteringsproef – een soort voorscholingstrajecten of propedeuses mogelijk te maken voor studenten die wel een diploma secundair onderwijs hebben, maar die in sommige vakonderdelen niet sterk genoeg staan om te starten met een lerarenopleiding?

De voorzitter: Mevrouw Vermeiren heeft het woord.

Mevrouw Goedele Vermeiren: Voorzitter, ik sluit me aan bij de vragen omdat ik op 23 januari een actuele vraag gesteld heb over de peiling door de Katholieke Hogeschool Limburg naar de parate kennis van de studenten lerarenopleiding.

Leerkrachten zijn zeer belangrijk voor de goede opvoeding van onze kinderen. Er is al naar verwezen, de instroom is gewijzigd tegenover een aantal jaren geleden. Ik ben nieuwsgierig naar uw antwoord, minister, over die instroom.

Ook de uitstroom is belangrijk. Het blijkt dat de parate kennis of algemene vorming van die leerlingen bij de instroom niet zo heel groot is en dat daar bij de uitstroom weinig verbeterd is.

De voorzitter: Mevrouw Helsen heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Helsen: Minister, de collega's die deze vraag om uitleg stellen, delen een terechte bezorgdheid: leerkrachten zijn heel belangrijk en het is echt noodzakelijk dat we het juiste profiel in de lerarenopleiding terugvinden. U hebt zelf al gezegd dat u een nieuw competentieprofiel voor leerkrachten ontwikkelt. In welke mate maakt u een vergelijking met het competentieprofiel van leerkrachten in de ons omringende landen?

U stelt al enige tijd dat u op zoek bent naar de manier waarop u de kwaliteit van ons onderwijs kunt versterken en hoe de loopbaan van leerkrachten daarin een rol kan spelen. Hoe maakt u een studie van bepaalde regio's of landen die met gelijkaardige problemen in het

verleden te maken hebben gehad? Na uw reis hebt u gezegd dat u een en ander hebt opgestoken. Ik ga ervan uit dat niet enkel Canada inspirerend kan zijn, maar ook andere regio's. Zijn er bepaalde voorbeelden die we kunnen hanteren in de zoektocht naar oplossingen?

U herinnert zich waarschijnlijk dat we bij decreet Onderwijsdecreet (OD) XXII hebben gevraagd om het naamloos jaar niet af te schaffen. Dat biedt de mogelijkheid om algemene vorming te geven aan leerlingen die bso of tso hebben gevolgd, zodat ze zich beter kunnen voorbereiden op hoger onderwijs. In het decreet hebben we gesteld dat het naamloos jaar niet mag worden afgeschaft, maar dat het ook niet de bedoeling kan zijn om het bijkomend te programmeren in nieuwe scholen die het vandaag nog niet inrichten. Rekening houdend met de gestelde problemen, vraag ik me af of het naamloos jaar toch een bijdrage kan leveren aan meer kwaliteit in de instroom. Moeten we over de programmatie ervan wel of niet nadenken? Of denkt u veeleer aan een specifieke rol die hbo5 kan spelen in dit dossier?

De voorzitter: De heer Delva heeft het woord.

De heer Paul Delva: Eigenlijk zijn er twee elementen cruciaal in het hele debat. Ten eerste: de kwaliteit van de instroom zakt. Ten tweede: directeurs van lerarenopleidingen vertelden mij in gesprekken dat drie jaar opleiding te weinig is om de verzwakkende instroom te compenseren. Die twee zaken maken dat deze vragen om uitleg zeer terecht zijn.

Als een bepaalde kennis niet verworven is door sommige studenten die aan hun driejarige lerarenopleiding beginnen, en als tijdens die opleiding nogal veel vakkennis moet worden aangeleerd, dan is het risico dat een van de essentiële componenten van de opleiding, namelijk hoe les te geven – de didactische basis en methodieken –, ondergesneeuwd geraakt. Dat is natuurlijk niet de bedoeling.

De vraag van de heer De Meyer naar een eventueel bijkomend voorschooltraject voor sommige studenten in de lerarenopleiding die uit een zwakkere basisrichting komen, is daarom heel interessant.

De voorzitter: We hebben ook nog het loopbaandebat en de gedachtewisseling. Put de stof dus niet volledig uit.

Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Laat me beginnen met enkele cijfers om de zaak wat te nuanceren. Het klopt dat we met ons allen aanvoelen dat er een verschuiving is, hoewel de cijfers de laatste vier, vijf jaar veeleer stabiel blijven.

De evolutie van de instroom in de bacheloropleidingen toont dat in het academiejaar 2011-2012 70 procent van de instromers generatiestudent was, en dat 30 procent eerst een andere opleiding in het hoger onderwijs had gevolgd. Dit percentage is redelijk stabiel over de laatste jaren.

In 2011-2012 kwam 49,8 procent van deze instroom uit het tso en 19,9 procent uit het bso. Terwijl de studenten met tso-achtergrond veeleer afnamen, kenden die met bso-achtergrond een kleine toename. Het aandeel studenten met een aso-achtergrond is licht afgenomen. Ik zal de tabel aan het commissiesecretariaat overmaken. In 2007-2008 was de herkomst tso voor alles 21,72 procent, dan is dat wat stabiel gebleven rond 18 procent en nu is het 17,16 procent. Het daalt dus, hoewel het niet om spectaculaire dalingen gaat.

De laatste jaren blijft het vrij stabiel. De cijfers in deze tabel zijn van 2005-2006. Dat was het eerste jaar dat die gegevens beschikbaar waren. Daarvoor werd niet echt gemeten. Dit geeft dan ook een vertekend beeld. Bovendien kwam er in 2008-2009 een nieuwe definitie van generatiestudent, wat dan weer een terugval verklaart. De laatste jaren is er een stabiliteit in de herkomst van de studenten.

In de komende jaren, zeker de eerste tien jaren, verlaten heel wat mensen van academisch niveau, maar zonder universitair diploma, het onderwijs. Ongeacht het diploma, krijg je wel een ander profiel van leerkrachten.

In 2011-2012 was 35 procent van de eerste inschrijvers in de lerarenopleiding lager onderwijs eerder ingeschreven in een andere opleiding van het hoger onderwijs. Ook dat cijfer blijft stabiel. In 2011-2012 startte 42 procent van de studenten met een achtergrond uit het tso, 2,8 procent uit bso en 41 procent uit het aso. De laatste jaren zijn hier geen grote schommelingen merkbaar.

Voor het secundair onderwijs was in 2011-2012 62 procent van de instromers generatiestudent, 38 procent had dus eerder een andere opleiding aangevat. 40 procent startte met een diploma aso, 44 procent met een diploma tso, 6 procent met een diploma bso. Ook hier zien we een redelijke stabiliteit, hoewel het percentage studenten met aso-achtergrond toch achteruit gaat.

Als we in het Arbeidsmarktrapport 2011 naar tabel 100 kijken, dan blijkt dat het aandeel van masters binnen de tweede en de derde graad van het secundair onderwijs ook redelijk stabiel blijft. In 2010-2011 had 43,5 procent van de leraren in de tweede graad van het secundair onderwijs ten minste een masterdiploma. In de derde graad was dat 77,2 procent. Het academisch niveau van mensen die zich inschrijven is wellicht iets anders in vergelijking met vroeger. Vroeger kozen ook de betere studenten voor het beroep van leraar, terwijl die nu eerder voor een andere opleiding zullen kiezen, los van hun studies in het secundair onderwijs. Er is dus wellicht een verschuiving aan de gang, die je echter niet uit de statistieken kunt halen: het gaat eerder om een aanvoelen.

Ik ben het eens met de opmerking van mevrouw Vermeiren dat het instroomniveau op zich uiteindelijk niet zo belangrijk is. Dat is natuurlijk wel belangrijk als je naar de werklast van de school kijkt. Wat uiteindelijk telt, is het uitstroomniveau. Het uitgangspunt moet zijn: wat is het uitstroomniveau van de lerarenopleiding? De lerarenopleiding moet erop gericht zijn om het uitstroomniveau te halen dat je wilt bereiken. Natuurlijk zal het werk in de lerarenopleiding gemakkelijker zijn als het instroomniveau hoger ligt. Is het niveau lager in het begin, dan zal het werk van een andere, intensievere aard en misschien moeilijker zijn.

Ik vind dus dat we ons in heel het debat niet uitsluitend mogen focussen op het instroomniveau, maar dat we ook moeten kijken naar het uitstroomniveau. Uiteindelijk is immers dat het niveau dat telt. Het instroomniveau is wel van belang voor de methode, maar of je al of niet een goede leerkracht hebt, wordt bepaald door het uitstroomniveau. Je kunt met een hoog instroomniveau en een slechte opleiding ook een laag uitstroomniveau krijgen. Er zit daar geen enkele wetenschappelijkheid of geen enkele noodzakelijke logica in. Ik wil dus toch wat nuanceren. Het instroomniveau en welke mensen kiezen om leerkracht te worden is uiteraard belangrijk, maar wat uiteindelijk telt is dat diegenen die de lerarenopleiding voltooien, al dan niet aan de voorwaarden voldoen.

De methode die we op Vlaams niveau gebruiken, is het vastleggen van basiscompetenties die van een beroepsprofiel zijn afgeleid. Die basiscompetenties moeten weergeven wat een beginnende leraar moet kennen en kunnen en zijn dus de einddoelen van de lerarenopleiding.

Elke afgestudeerde leraar moet die basiscompetenties bezitten. Komt de school op het einde van de lerarenopleiding tot de conclusie dat de leerling die competenties niet bezit, dan slaagt hij niet. We moeten daar heel duidelijk in zijn: er is geen enkele reden vanwege het beleid om de normen op dat vlak lager te laten leggen. Men kan het of men kan het niet, en men krijgt dus al dan niet een diploma.

We stellen gelukkig vast dat heel wat lerarenopleidingen – want dat is ook hun opdracht – al initiatieven nemen om met de diverse instroompopulatie om te gaan. Er zijn instaptesten in sommige hogescholen, er zijn remediëringstrajecten, er wordt samengewerkt met centra voor volwassenenonderwijs (CVO's).

Ik wil vooraf ook nog opmerken dat de academisering van de lerarenopleiding op zich geen doel mag zijn. Dat is ook de reden waarom we wel hebben gesuggereerd om er een debat over te hebben, maar het niet als een doel op zich hebben geformuleerd. Het doel moet zijn om leraren van hoge kwaliteit te vormen die ook in ons huidig onderwijs kunnen functioneren, maar ook in dat van de komende tien, twintig jaar. Daarom is het zo belangrijk dat de lerarenopleiding zich aanpast aan de noden van het onderwijs, en niet omgekeerd.

Wat doen we nu om daaraan te beantwoorden? U weet dat de lerarenopleiding nog niet zo heel lang geleden is hervormd: 2008 is in onderwijstermen nog niet zo heel lang geleden. Desondanks zijn we nu met een beleidsevaluatie bezig die wordt uitgevoerd door een onafhankelijke commissie. Vóór het zomerreces moeten wij dat rapport normaal gezien krijgen. In deze evaluatie wordt enerzijds het decreet van 2006, dat ten volle is geïmplementeerd in 2008, tegen het licht gehouden en anderzijds ook gekeken naar toekomstige uitdagingen. In deze evaluatie wordt ook aandacht besteed aan het profiel van de studenten, maar ook aan de vormen van remediëring die nu door de lerarenopleidingen worden aangeboden. Ik wil niet ingaan op de voorstellen van de heer De Meyer – al dan niet naar een voorbereidend jaar gaan – of van mevrouw Helsen – al dan niet een naamloos jaar gebruiken. Ik wil niet vooruit lopen op wat er uit de evaluatie komt.

Bovendien hebben we eind 2012 van de Vlaamse Universiteiten en Hogescholen Raad (VLUHR) de visitatierapporten van de specifieke lerarenopleidingen gekregen. Die rapporten worden nu ganalyseerd, en ik verwacht de komende weken voorstellen. Daarnaast is ook de piste van de educatieve masters die geopend is in het kader van het voorstel van decreet voor de masteropleidingen.

Daarnaast is er het hele loopbaandebat. We hebben daar afgesproken dat we nieuwe beroepscompetentieprofielen gingen opstellen. Daar werkt men momenteel aan. Ik hoop in ieder geval dat men de reflex heeft om te vergelijken met het buitenland. We hebben dat aan de Vlor gevraagd, maar we moeien ons niet met hoe men dat doet, omdat het belangrijk is dat het veld zelf voorstellen formuleert. Ik voeg er wel meteen aan toe dat vergelijken met het buitenland niet altijd evident is, omdat de contexten, de opleidingen en de inhoud daarvan soms verschillen. Toch hoop ik dat men die dimensie in ieder geval meeneemt. Als we een dan een beroepscompetentieprofiel hebben, zal het moeten worden ingeschaald in de Vlaamse kwalificatiestructuur, en dan kan het debat over al of niet een ‘vermastering’ van het beroep van leerkracht naar boven komen.

In heel het debat over de kwaliteit van de leerkracht is de aanvangsbegeleiding essentieel. U weet dat ik vorige week in Amsterdam was, op de International Summit on the Teaching Profession, waar de twintig beste onderwijslanden, met ministers, vakbondsafgevaardigden en leerkrachten bijeen waren. *(Opmerkingen van de heer Boudewijn Bouckaert)*

Wij waren daarbij. Meer nog, de Nederlanders wilden mij als minister, heb ik achteraf in de wandelgangen gehoord. Kijk, ik heb nog een toekomst in Nederland. Dit even terzijde.

Daar is gebleken dat iedereen daarmee te maken heeft. Iedereen was het er wel over eens dat de aanvangsbegeleiding even cruciaal is. U weet dat op dit moment in het kader van het loopbaanpact – ik hoop dat de regering dat de komende weken effectief kan beslissen om nadien het debat met de sociale partners te openen voor de komende maanden en hopelijk in het najaar af te ronden – het voorstel op tafel ligt om drie jaar aanvangsbegeleiding te geven, meer op maat. Het is daarbij effectief een recht en een plicht dat mensen bijgespijkerd worden. We moeten niet enkel focussen op de initiële lerarenopleiding, het is ook heel belangrijk dat we focussen op de aanvangsbegeleiding.

Belangrijk is ook – ik wil al een beetje vooruitlopen op wat je bij de planlastvermindering zult horen – dat de scholen leerkrachten voorbereiden zodat ze deel worden van een organisatie. Ik verneem nu te vaak dat veel jonge leerkrachten afstuderen en denken dat ze alleen nog maar voor de klas moeten staan. Maar leerkracht zijn is veel meer dan voor de klas

staan, je wordt een wezenlijk onderdeel van een organisatie. Daar stelt zich op dit moment blijkbaar ook een probleem bij de uitstromende leerkrachten. Dat moeten we in ieder geval meenemen.

Ook de kwaliteit van de leerkrachten zit in het loopbaanpact. We moeten niet alleen naar initiële opleidingen van leerkrachten kijken. U weet dat ik een ongelooflijk grote voorstander ben van zijinstroom van mensen die in de privésector en de publieke sector hebben gewerkt. Met een assessment, waarbij ze aan kwaliteitseisen moeten voldoen, laat men die mensen instromen in het onderwijs, met behoud van anciënniteit. Daar is natuurlijk een debat over.

Mevrouw Vanderpoorten, ik ben uiteraard op de hoogte van de opleiding in de gezondheidszorg, want we doen dat samen. Het klopt dat als we de datum van 31 oktober 2011 vergelijken met die van 31 oktober 2012, het totaal aantal inschrijvingen stijgt als alle opleidingen binnen het studiegebied in rekening worden gebracht. Er is een stijging van 16.848 naar 17.337 inschrijvingen. Als we specifiek kijken naar verpleegkunde en vroedkunde, is een lichte stijging merkbaar voor verpleegkunde maar een daling voor vroedkunde. Het aantal generatiestudenten dat een opleiding startte binnen dit studiegebied is gedaald met 2 procent. De stijging is dus relatief. Er is een lichte stijging, maar nog altijd een relatieve stijging.

Wat het studiegebied onderwijs betreft, klopt het dat het aantal generatiestudenten afgenomen is met 3 procent en het totale aantal inschrijvingen met 2 procent. In hetzelfde jaar is ook het aantal generatiestudenten in de opleiding ‘pedagogie van het jonge kind’ met 25 procent gestegen. Dat zijn nieuwe opleidingen. Wellicht heeft daar een verschuiving plaatsgevonden.

De vraag of het aantal studenten in de specifieke lerarenopleiding het dalende aantal in de bacheloropleidingen kan compenseren, is geen eenvoudige vergelijking omdat beide opleidingen een ander instroomprofiel hebben en een ander doel en de afgestudeerden meestal niet op dezelfde plaatsen in het onderwijs terechtkomen. Ook hier moeten de cijfers voorzichtig worden geïnterpreteerd. Het blijkt wel dat het aantal studenten in de specifieke lerarenopleidingen licht stijgt en dat deze stijging vooral gerealiseerd wordt aan de centra voor volwassenenonderwijs (CVO’s), maar de stijging compenseert numeriek niet de aangegeven daling in de bacheloropleidingen.

Tot slot wil ik nog meegeven dat het aantal inschrijvingen in de lerarenopleidingen een indicator is, maar de doorstroom van de afgestudeerden naar het onderwijs is uiteraard ook een belangrijke indicator in dit kader. U weet dat we ondertussen ook samenwerken met de VDAB en dat er in de toekomst meer moet worden ingezet om de eerste vijf jaar de leerkrachten in het onderwijs te houden.

Mevrouw Vanderpoorten, ik wil nog even nuanceren wat Nederland betreft. De reden is dat Nederland besparingen heeft teruggeschroefd en afgeschaft, waardoor de vijver die er mogelijkerwijze ontstond, plotseling drastisch kleiner werd. Dat wil niet zeggen dat we niets meer hebben gedaan. Die contacten zijn gelegd en die informatiesessies vinden plaats. Er is een licht stijgend aantal Nederlandse leerkrachten dat in Vlaanderen komt lesgeven.

Mevrouw Vanderpoorten vraagt wat ik ga doen. De vraag moet zijn: wat gaan wij doen? Met ‘wij’ bedoel ik niet het parlement en de minister, maar wij als samenleving, de media, onderwijs, iedereen. Ik heb het volgende ook op de teachersconferentie gezegd, en ik ga een beetje kort door de bocht en ben veel te scherp en veel te ongenuanceerd, maar het zal de dingen wel duidelijk maken. Als we vaststellen dat kinderen vijftien jaar in een onderwijssysteem zitten, en na die vijftien jaar heel weinigen in Vlaanderen willen kiezen voor dat onderwijssysteem, dan heeft dat systeem een probleem. U moet daar goed over nadenken.

Ik heb dat heel duidelijk gezien in vergelijking met Canada. Daar hadden ze dat probleem ook. Daar hebben ze het systeem aangepast met het gevolg dat kinderen die nu in het onderwijssysteem in Ontario zitten, nadien wel massaal in dat onderwijssysteem willen

komen en kiezen om leerkracht te worden. Het ligt dus niet alleen aan de minister, maar ook aan het systeem als dusdanig, als kinderen na vijftien jaar zich niet met het onderwijs willen identificeren. Ik wil niet beschuldigen of met de vinger wijzen, het is iets waar we over moeten nadenken als we nadenken op systeemniveau.

Er is toch iets aan de hand. De manier waarop in Vlaanderen voortdurend over leerkrachten wordt gesproken in de media en de berichtgeving is belangrijk. Er zijn in Vlaanderen 165.000 leerkrachten. Het overgrote deel ervan doet zijn job goed, doet ze ook graag, gaat elke dag graag naar school, doet vaak wonderen en heeft goede praktijken. Maar als de leerkrachten of het onderwijs in het nieuws komen, is dat altijd negatief. Dan moet je niet verwonderd zijn. Ik ga opnieuw iets te kort door de bocht. Je moet daarover durven nadenken op systeemniveau. Als je voortdurend over iets negatief bericht, vaak ten onrechte dan nog, dan moet je niet versteld staan dat mensen problemen hebben om ervoor te kiezen.

Daarom zeg ik dat het een verantwoordelijkheid is van iedereen: van de scholen zelf, van de lerarenopleiding, van de samenleving als geheel, van de minister, van het parlement. Het is een gedeelde verantwoordelijkheid. We zullen dat niet oplossen als we wijzen naar wie dat moet doen, want je kunt dat niet met een decreet regelen, net zomin dat als je een campagne voor leerkracht worden zou houden, mensen dan leerkracht gaan worden. Als het zo simpel was, dan zou het al heel lang zijn opgelost. Het zal een inzet vergen van iedereen op verschillende niveaus. Dat wil helemaal niet zeggen dat ik de rol van het beleid wil onderschatten. Daarom zijn we, ook al staat het niet in het regeerakkoord, al begonnen met de oefening van het loopbaanpact. Hopelijk wordt de komende weken de vertreknota door de regering goedgekeurd, om de komende maanden het debat aan te gaan met de sociale partners om naar het einde van dit jaar tot een pact te kunnen komen.

De voorzitter: De heer Sannen heeft het woord.

De heer Ludo Sannen: Minister, ik dank u voor het antwoord. Om bij uw laatste opmerking te beginnen: ik ben het met u eens dat het over een maatschappelijke verantwoordelijkheid gaat, maar dat neemt mijn zorg niet weg. Ik zie wel de feitelijkheid en ik weet ook wel dat er geen pasklare antwoorden zijn, en zeker niet dat het beleid die zomaar kan formuleren. Mijn zorg is wel aanwezig.

Het beleid is soms ook mee veroorzaker. Als ik even in de geschiedenis mag gaan: ik herinner me een levendige discussie hier bij de omvorming van de lerarenopleiding – die is een paar keer omgevormd – over de rol en de plaats van de leraars secundair onderwijs I. Vroeger gaf de leraar secundair onderwijs I les in het eerste tot en met het derde jaar. Er was een heftige discussie over de vraag waarom je dat niet zou beperken tot de eerste graad. De vakbonden hebben toen verkregen dat het uitgebreid werd en dat ze ook in de volledige tweede graad konden lesgeven. Er was dus een toename voor de leraar secundair onderwijs I. Die mocht plots in vier leerjaren onder dezelfde voorwaarden lesgeven. Daar zijn wij verantwoordelijk voor. Er zijn toen wel veel vragen bij gesteld.

Ik herinner me ook een discussie met voormalig minister Vandenbroucke over 2008. We gingen natuurlijk de lerarenopleiding hervormen, ook op het niveau van het universitair onderwijs. Theoretisch klopte het allemaal. We moeten zorgen dat de competenties en de pedagogische benadering en vorming voldoende groot zijn. Maar je moet ook nog wel beseffen dat die studenten ook moeten kiezen voor die opleiding. Als je die te zwaar en te omslachtig maakt, zeker al bij de basisopleiding, dan haken velen af. Uit de eerste cijfers bleek dat ook al het geval te zijn. Er bleek een terugval te zijn van masterstudenten die kozen voor de aggregatie, de bijkomende opleiding. Voor een stuk is het beleid hier en daar zelf verantwoordelijk. De cijfers die u gaf over de aanwezigheid van masters in het secundair onderwijs, zijn vrij recent. Het zou interessant zijn de cijfers van nu eens te vergelijken met die van tien of vijftien jaar geleden.

Minister, ik pleit er niet voor om te zeggen dat alle leraren ‘vermasterd’ moeten worden. Je moet een onderscheid maken. Je hebt het basisonderwijs, je hebt de leraar secundair onderwijs I en je hebt daarnaast een secundair onderwijs waar je moet zorgen dat je voldoende masters hebt, niet in eerste instantie vanuit een pedagogische benadering, maar eerder vanuit de vakinhoudelijke benadering. Is het nodig dat zij er zijn? Als we daar een terugval zien, dan vind ik dat een probleem voor de totale kwaliteit van het lerarenkorps. Een korps waar je een goede mix hebt, versterkt zichzelf en daar is onderlinge beïnvloeding in allerlei richtingen, maar de kwaliteit wordt daardoor opgetild. Als er almaar minder vakinhoudelijke masters zijn, dan heeft dat een invloed op de kwaliteit van het secundair onderwijs. Dat is het geval. Dat baart me zorgen. Het is toch wel erg te moeten vaststellen wat de heer Elchardus zegt: elke nieuwe generatie heeft een lagere scholingsgraad. Leraars zijn er voor dertig of veertig jaar en bepalen heel sterk wat de toekomst van ons onderwijs zal zijn. Daarom maak ik me zorgen.

Minister, nogmaals, ik ben het met u eens dat niet alleen het beleid dat kan oplossen, het is een maatschappelijk gegeven. Bij wat u aankondigt over het grote lerarendebat, het lerarenprofiel, de competenties en het loopbaandebat, hoop ik dat we daar op een of andere manier incentives kunnen brengen om ervoor te zorgen, los van de algemene ‘vermastering’, dat er meer masters in het secundair onderwijs lesgeven. Misschien kunnen zijinstromers daar een belangrijke bijdrage in leveren. Door zijinstromers vergroot je de kans dat je ook het vakinhoudelijke aspect bij de leerkrachten versterkt. Dat kan een mogelijkheid zijn.

Minister, ik besef dat elementen als aanvangsopleiding en dergelijke, allemaal essentieel zijn om een leraar goed te laten functioneren. Ik besef ook dat instroom niet relevant is en dat je een oplossing misschien binnen een driejarige opleiding kunt realiseren, maar mijn fundamentele vraag is om meer vakinhoudelijke masters in het secundair onderwijs te krijgen. U zegt dat er nog een grote uitstroom zal komen, dan heb ik een beetje schrik. Ik zie een duidelijke daling in het aantal studenten na de recente omvorming. Als we minder masters hebben die op vakinhoudelijke basis kiezen voor het secundair onderwijs, dan is er een probleem.

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: U vraagt of ik kan vergelijken. Er zijn cijfers voor de afgelopen tien jaar. Ik heb ondertussen de tabel opgezocht in het Arbeidsmarktrapport. In het schooljaar 2000-2001 was 40,58 procent van de leerkrachten binnen de tweede graad van het secundair onderwijs ten minste master. In 2010-2011 was dat 43,47 procent. Dat aantal stijgt licht. Het aantal leerkrachten met ten minste een master binnen de derde graad van het secundair onderwijs, bedroeg in het schooljaar 2000-2001 72,31 procent. In het schooljaar 2010-2011 was dat 77,22 procent. Er is dus een stijging. We moeten een beetje oppassen. Dat neemt niet weg dat uw bezorgdheid terecht is, en het is ook mijn bezorgdheid. Maar als je naar de cijfers kijkt, blijkt dat de evolutie van het aantal masters in het secundair onderwijs stijgt en niet daalt.

De voorzitter: Mevrouw Vanderpoorten heeft het woord.

Mevrouw Marleen Vanderpoorten: Minister, ik heb u de afgelopen weken al een paar keer horen zeggen dat veel jongeren na vijftien jaar op de schoolbanken niet nog eens terug willen naar het onderwijs omdat ze slechte ervaringen hebben. Dat zal voor een aantal jongeren gelden, het welbevinden is heel belangrijk. Maar dat kan niet de grootste of enige factor zijn. U hebt gelijk dat de uitspraken en visie over onderwijs, moeilijke klassen en lerarenschap een veel fundamenteler probleem is.

Vorige week hoorde ik op de radio een Nederlandse leerkracht naar aanleiding van de conferentie die u bijwoonde. Ze vertelde hoe prachtig haar job was, ook wel regelmatig lastig, maar vooral prachtig. Dat was een heel andere toonzetting dan we hier meestal meemaken. Zulke verhalen kunnen stimuleren, niet dat men moet liegen, het is niet altijd rozengeur en

maneschijn, het blijft een uitdaging. Tegelijkertijd brengt het veel voldoening als men slaagt in zijn opdracht.

Ik mis die mooie getuigenissen. De maatschappij heeft daar een fout. Juist daarom vind ik het zo spijtig dat u maar niet wilt overwegen om een campagne te voeren. Ik weet dat dat niet dé oplossing is, maar u zou kunnen aantonen wat een leerkracht betekent voor een maatschappij. Zij zijn zo belangrijk en dat wordt zo weinig benadrukt. Dat is heel spijtig.

De cruciale vraag is: hoe slagen we erin om meer – en betere – mensen te laten kiezen voor onderwijs?

Minister Pascal Smet: Ik wil overwegen om een campagne te voeren. Alleen heeft het nu niet zoveel zin. Dat zou het wel hebben als we het loopbaanpact kunnen afsluiten. Dan krijgen we een momentum. Ik heb een campagne in mijn achterhoofd die daarbij past. Als de hele onderwijswereld nieuwe afspraken maakt, een pact afsluit, kunnen we dat gebruiken om een nieuwe toonzetting te lanceren. Daar ben ik het met u eens. Ik hoop nog altijd dat we het pact in deze legislatuur kunnen afsluiten. Dan zal ik ook een campagne voeren.

De stad Antwerpen maakte een heel mooi filmpje over het beroep van leerkracht. Het kwam op de VRT. U kunt het nog vinden op YouTube. In Nederland hebben we ook mooie filmpjes gezien. Dat heeft alleen maar zin als we een momentum kunnen creëren. Dan krijgen we ook de media mee.

Mevrouw Marleen Vanderpoorten: Ik hoop dat dat lukt.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer: Minister, u verwijst naar de rol van het onderwijssysteem, de rol van de samenleving en uw eigen rol. Het is niet uw gewoonte om uw eigen rol te minimaliseren. Ik bedoel dit niet beschuldigend, maar ik zou u willen aanmoedigen om ook hier uw verantwoordelijkheid te nemen.

Uit een onderzoek van enkele maanden geleden bleek dat het vertrouwen van de samenleving in de leerkrachten uitermate hoog is. Het is een van de beroepscategorieën die het beste scoort. *(Opmerkingen)*

We kunnen het beeld dus wel nuanceren.

Ik begrijp dat u opnieuw zegt dat u deze maand met de regering graag nog beslissingen zou nemen. Ik verwijs naar de vraag om uitleg van de voorzitter veertien dagen geleden waar ik me bij heb aangesloten, om de commissie Onderwijs daar onmiddellijk bij te betrekken. U zei dat dat zou afhangen van de Vlaamse Regering en vroeg of we dan een extra commissie Onderwijs nodig hebben. Een tussenoplossing zou kunnen zijn, minister, dat u afspreekt met uw persverantwoordelijke dat hij ons op het moment dat de regering een beslissing genomen heeft, de uitgebreide documenten geeft. Dat engageert alleen maar de leden van de commissie Onderwijs.

Het klopt wat u zegt over de in- en uitstroom. Iemand die bepaalde competenties echt mist, zal het moeilijk hebben. Dat moet worden bekeken. Misschien bestaat er een tussenoplossing. Het zou interessant zijn om te weten of er een correlatie is tussen de in- en uitstroom. Ik vermoed van wel. Misschien is het nuttig om ons dat te bezorgen. Ik begrijp dat u dat vandaag niet bij hebt.

U wilt het evaluatierapport afwachten. Dat lijkt me logisch. Als die correlatie effectief aanwezig is, moeten we ons toch wel bezinnen. Als voorscholingstrajecten niet wenselijk zijn of een voorbereidend jaar zoals mevrouw Helsen suggereert, moeten we bepaalde groepen studenten dan ontraden om een lerarenopleiding te volgen? We kunnen niet doen alsof er niets aan de hand is. Dat is struisvogelbeleid.

De voorzitter: Mevrouw Vermeiren heeft het woord.

Mevrouw Goedele Vermeiren: Voorzitter, minister, u weet het, wij zijn grote voorstander van de professionalisering van de leerkrachten en uiteraard ook van een topafstudeerniveau. Die professionalisering begint in de opleiding. U hebt dat ook aangehaald, het is niet langer alleen de vakinhoud, de leraars van tegenwoordig zullen ook andere dingen moeten leren dan hun collega's van dertig, veertig jaar geleden.

Ik wil nog terugkomen op de instroom. Ik heb niet gezegd dat het instroomniveau onbelangrijk is. We moeten proberen om de beste profielen aan te trekken en de studenten als eerste de lerarenopleiding laten kiezen. U zei, en ik geef u daarin gelijk, dat het instroomniveau belangrijk is, maar het uitstroomniveau is nog belangrijker. Dat zijn de mensen die voor de klas gaan staan.

Het is een detail, het debat gaat veel breder, maar ik wil nog eens terugkomen op het onderzoek en de algemene vorming. Leerkrachten moeten kritisch zijn als ze afstuderen. Ze moeten kritisch omgaan met de media en zichzelf en de leerstof in vraag durven stellen. Ik geef een concreet voorbeeld. Ze moeten de leerstof kunnen actualiseren, ze moeten zich afvragen of de leerstof nog actueel is. Dat is een soort onderzoeksreflex die men kan aanleren tijdens de lerarenopleiding.

U gaat de evaluatie afwachten. Dat is terecht. Ik hoop, ik denk dat u het gezegd hebt, dat het een heel brede evaluatie zal zijn. Ik hoop dat u een aantal zaken zult meenemen zoals de testen die sommige hogescholen organiseren. Wat zijn daar de resultaten van? Kunnen we daar lessen uit leren? Ik moet het niet herhalen, wij zijn voorstander van een oriëntatieproef.

We moeten de beste profielen aanspreken van de generatiestudenten. Via de zijinstroom kunnen we goede leerkrachten binnenhalen die heel veel praktijkkennis hebben en daarmee vooral aan de slag kunnen in het technisch en beroepsonderwijs. Die zijn heel moeilijk te vinden. Het meenemen van de anciënniteit is heel belangrijk, ik blijf dat herhalen. De zijinstromers moeten kwaliteit meebrengen. Ze moeten niet komen uitbollen in het onderwijs, absoluut niet. Dat moeten we vermijden.

Het is de verantwoordelijkheid van iedereen, en niet alleen van u, minister, niet alleen van het parlement, maar van de hele maatschappij. We zullen dat van verschillende kanten moeten benaderen. U zegt dat leerlingen die vijftien jaar in het onderwijs hebben gezeten, niet opnieuw kiezen voor dat onderwijs. Dat is zeker niet het enige waar we moeten over nadenken. Het is complex en breed. *(Opmerkingen van minister Pascal Smet)*

De voorzitter: Mevrouw Helsen heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Helsen: Voorzitter, minister, u zegt dat de opmaak van een nieuw competentieprofiel voor leerkrachten volledig in handen is van de Vlor. Is er een timing afgesproken met de Vlor? Wanneer moet dat klaar zijn?

Minister Pascal Smet: Dat is september. We hadden dat vroeger gewild, maar dat kon niet.

Mevrouw Kathleen Helsen: Dit kan dan samen worden bekeken met de evaluatie van de lerarenopleiding. Op basis daarvan kunnen we conclusies trekken.

Minister Pascal Smet: Een van de visitatierapporten zal daar nog bijkomen. We zullen heel wat instrumenten hebben om alles in zijn geheel te bekijken.

Mevrouw Kathleen Helsen: Heel belangrijk is uw formulering van de opdracht aan de Vlor. Een nieuw competentieprofiel kan worden opgemaakt op basis van het bestaande onderwijs, of op basis van een toekomstvisie op onderwijs. Dat kan enorm verschillen. Het is belangrijk dat we toekomstgericht en op lange termijn werken. Welk onderwijs willen we? Wat betekent dat voor het nieuwe competentieprofiel voor leerkrachten? Dat zou wel eens erg kunnen verschillen van het huidige profiel. We moeten dus niet alleen werk maken van een aanvangsbegeleiding maar ook van een continue professionalisering van het onderwijs. Dat zal daaruit voortvloeien als belangrijk aandachtspunt.

Mijnheer Sannen, in uw repliek beperkte u zich tot het secundair onderwijs en de masters die daar lesgeven, vooral in de tweede graad. U vraagt of we daar niet meer masters nodig hebben. Gaat u er dan van uit dat er in het basisonderwijs geen enkel probleem is met het profiel van de leerkrachten? U wilt streven naar een goede mix. Bedoelde u dat dan voor het leerplichtonderwijs in zijn totaliteit?

U had het over de masters die afstuderen aan de universiteit en een lerarenopleiding gaan volgen. We hadden het hier over het stijgende aantal studiepunten voor een lerarenopleiding. We waren er toen van overtuigd dat dat werkelijk nodig was voor de masters omdat zij onvoldoende voorbereid in de praktijk terechtkwamen. Ze moesten meer stages kunnen lopen. Op dat moment hebben we meteen beseft dat het aantal masters dat voor een lerarenopleiding koos, zou terugvallen. Een uitbreiding van de studiepunten komt neer op een extra jaar. Enkel diegenen die in het onderwijs aan de slag willen, zullen de opleiding nog volgen. Vroeger kozen velen ervoor uit belangstelling en omdat het mooi meegenomen was. Een combinatie met de basisstudie is vandaag veel minder het geval. Nu is het een bewuste keuze, daardoor zijn er minder kandidaten maar dat is niet zo belangrijk. Wel belangrijk is: hebben we er te weinig van degenen die vandaag de keuze nog maken?

De voorzitter: De heer Sannen heeft het woord.

De heer Ludo Sannen: Ik kan de meerwaarde van masters in het basisonderwijs onderschrijven. Ik heb me vooral gericht op het secundair onderwijs omdat ik het vakinhoudelijke belangrijk vind, en daarom moeten het voor mij masters zijn.

Ik ben het eens met uw redenering over de bewuste keuze. In de praktijk zou ik eens willen nagaan hoeveel masters tijdens hun studie al bewust kiezen voor onderwijs en of dat altijd de besten zijn. Ik ken heel wat masters die in het onderwijs terechtgekomen zijn, die op hun 22e of 23e helemaal niet de intentie hadden om in het onderwijs te stappen. Velen volgen nu de GPB-opleiding (getuigschrift pedagogische bekwaamheid). Hun opleiding is zwakker dan wat ze daarvoor hadden in het secundair onderwijs. Ik zou graag eens weten hoeveel masters er nu in het secundair onderwijs terechtkomen, de GPB-opleiding volgen en uiteindelijk minder goed voorbereid waren om in het onderwijs te stappen dan iemand die er bewust voor kiest op zijn 22e of 23e.

Je mag niet altijd zeggen dat dat sowieso de beste leerkrachten zullen zijn.

Ik ben het met u eens. We hebben dat mee goedgekeurd, we wisten dat het een risico was.

De voorzitter: Mevrouw Poleyn heeft het woord.

Mevrouw Sabine Poleyn: Minister, ik wil extra aandacht vragen voor mannen. U had het over vijftien jaar op de schoolbanken zitten en geen ‘goesting’ hebben in onderwijs. Als je als jongen op de schoolbanken zit – dat is de helft van de populatie –, en je zit er vijftien jaar en in je hele carrière kom je maar één mannelijke leraar tegen, hoe zou je dan zelf aan onderwijs denken? Het gaat over de helft van het potentiële publiek. Mannen hebben van nature meer affiniteit met de vakinhoud van wetenschappen en techniek, waar juist een groot knelpunt zit, zeker in basisonderwijs. Ik vraag extra aandacht voor de mannen.

De heer Boudewijn Bouckaert: Mevrouw Poleyn, u neemt me de woorden uit de mond. In het beleid zijn er voor leraren drie variabelen. Je hebt het statuut, daarmee kun je schuiven. Je kunt met de bezoldiging schuiven.

En dan is er ook de factor reputatie. Mevrouw Van Hecke heeft er al op gewezen: de laatste jaren heeft het lerarenberoep te veel een zorgprofiel gekregen, dat te eenzijdig gericht is op de vrouwelijke helft van de bevolking, waardoor we onderrekruteren in de mannelijke helft van de bevolking. Dat wil dus zeggen dat we dat moeten corrigeren, dat we onderwijs opnieuw moeten zien als het bijbrengen van kennis en vaardigheden en niet het verzorgen van leerlingen. Dat is natuurlijk ook een onderdeel, maar het heeft te veel de nadruk gekregen. Daarin heeft mevrouw Van Hecke gelijk.

Ze had geen gelijk toen ze reageerde op die enquête. Ze zei dat de uitstroom belangrijk is. Natuurlijk is de uitstroom belangrijk, maar dat wil niet zeggen dat de instroom niet belangrijk is. Als je een mechanisch model hebt voor onderwijs, dan is de instroom niet belangrijk. Je hebt normen, en als de instroom die normen niet haalt, dan heeft dat een impact op de uitstroom en die blijft altijd dezelfde kwaliteit hebben. Zo werkt dat niet. Als de kwaliteit van de instroom daalt, gaan de normen onwillekeurig naar beneden. Leraars en profesoren buizen niet graag. Ze zien niet graag cijfers van 80 procent gebuisden. Dat mechanisch model werkt niet. Ik steun daarmee de bezorgdheid van de heer De Meyer, en misschien moeten we dus ook eens letten op de instroom. Hoe dat moet worden opgelost, weet ik niet. Een ingangsexamen, een proef? Het mag zeker geen taboe zijn, want de kwaliteit van de instroom is van belang.

De voorzitter: De heer Delva heeft het woord.

De heer Paul Delva: Minister, voortbordurend op de kwaliteit van de in- en uitstroom, zei u terecht dat de kwaliteit van de uitstroom nog belangrijker is dan die van de instroom. Dat spreekt voor zich. U zei ook: stel dat iemand begint aan een lerarenopleiding en hij haalt het beoogde niveau niet, dan zal hij gebuisd zijn en geen leraar kunnen worden. Dan zal men hem moeten stoppen. Dat klopt natuurlijk, dat is evident.

Anderzijds staat die vaststelling in schril contrast met het spanningsveld van het lerarentekort in de grootsteden. Het aantal dat begint en niet kan doorstromen, moeten we tot een minimum beperken. Het niveau van de instroom is absoluut wel cruciaal.

Verschillende mensen uit de lerarenopleiding leggen me uit dat drie jaar onvoldoende is om de kwaliteit van de uitstroom zodanig te verhogen dat men met heel goede leerkrachten zit. Het is een heel complexe discussie. Minister, ik ga ermee akkoord dat dit ook een discussie is voor de samenleving om te weten welke leerkrachten we moeten hebben.

Ik zit wat gewrongen met het spanningsveld tussen studenten die toch willen beginnen aan een lerarenopleiding en worden gestopt, en anderzijds het lerarentekort dat op ons afkomt – minister, ik weet dat u hieraan werkt – en dat in de grote steden een heel groot probleem zal zijn.

De voorzitter: Dit debat is niet ten einde. Binnenkort krijgen we het loopbaandebat, met drastische voorstellen over de verandering van het statuut, de loopbaan. Daar kunnen we dat voortzetten.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

■

Vraag om uitleg van mevrouw Sabine Poleyn tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over het versterken van leraren voor wetenschappen en techniek
- 988 (2012-2013)

De voorzitter: Mevrouw Poleyn heeft het woord.

Mevrouw Sabine Poleyn: Minister, we weten het ondertussen: onze maatschappij heeft een grote nood aan technisch geschoolden. Er is een scheve studiekeuze. Abnormaal weinig jongeren kiezen positief voor technische en wetenschappelijke richtingen.

De meest recente VRWI-studie (Vlaamse Raad voor Wetenschap en Innovatie) ‘Kiezen voor STEM’ (Science, Technology, Engineering and Mathematics) hebben we hier al besproken zonder de minister. Die studie stelde heel duidelijk dat de leraar centraal staat in het enthousiasmeren van kinderen en jongeren voor wetenschappen en techniek. Nochtans toonde de Onderwijsspiegel 2012 aan dat onderwijzers zich zeer onzeker voelen in het vak wereldoriëntatie in het basisonderwijs – wetenschappen en techniek zitten in wereldoriëntatie –,

met de negatieve resultaten voor wetenschappen in het TIMMS-onderzoek (Trends in International Mathematics and Science Study) als gevolg.

Techniek wordt in de leerplannen wereldoriëntatie geïntegreerd gegeven, en ook de eindtermen techniek lijken niet te worden gehaald. U beloofde in januari 2013 contact op te nemen met de onderwijsverstrekkers om hen te mobiliseren en motiveren. In het STEM-actieplan, dat ondertussen meer dan een jaar oud is, kondigde de Vlaamse Regering heel wat initiatieven aan om de competentie van leraren en opleiders te versterken op het vlak van wetenschappen en techniek.

Minister, ik heb enkele specifieke vragen over het ondersteunen van de leraren, want zij zijn de kern om tot een shift te komen in het denken en beïnvloeden van de studiekeuze van de jongeren. Minister, hebt u, zoals u had beloofd, intussen contact gehad met de onderwijsverstrekkers over de moeilijke omgang van onderwijzers met het vak wereldoriëntatie? Wat waren de resultaten van dit gesprek?

Minister, ik heb enkele vragen over het STEM-actieplan, meer bepaald over hoofdstuk 2, en de initiatieven die u daarin aankondigde om leraren te versterken. Wordt wereldoriëntatie prioritair opgenomen als nascholingsproject? Enkele jaren geleden is dat gedurende een jaar een nascholingsproject geweest, maar na een jaar is dat jammer genoeg gestopt en het is niet meer opnieuw opgenomen.

Heeft de Vlaamse Onderwijsraad (Vlor) in 2012 een review rond de STEM-vakdidactiek opgesteld? Vorige week hebben we een heel interessante hoorzitting gehad met de lerarenopleiding, de pedagogische begeleiding en de regionale technologische centra (RTC's). We hebben geleerd dat de review van de Vlor er is en dat erin wordt vastgesteld dat van alle praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek slechts 3 procent Vlaams en STEM-gerelateerd is. U begrijpt dat we daaruit weinig kunnen leren over de vakdidactiek.

Zijn er al gesprekken gestart met de lerarenopleiding en de pedagogische begeleidingsdiensten? Op welke manier worden leraren gestimuleerd om meer gebruik te maken van het nascholingsaanbod van de sectoren? Hoever staat u in de uitbouw van techniekcoaches op school? De laatste keer dat we hierover spraken was in de plenaire vergadering. Ik vroeg u toen: stel dat de pedagogische begeleidingsdiensten samen een voorstel hebben om het aan te pakken, gaat u dat dan steunen? U hebt geantwoord: oké, ik wil dat steunen. Er zijn vele maanden voorbijgegaan en ik denk niet dat er enig nieuws van uw kant te melden is. Daarom hebben we vorige week de pedagogische begeleidingsdiensten hier uitgenodigd en ze hebben heel expliciet ja gezegd. Ze willen graag iets uitbouwen zoals Rand en Taal, dat via Samenwerkingsverband Netgebonden Pedagogische Begeleidingsdiensten (SNPB) werkt. Maar ze hebben daarvoor een extra vraag en extra middelen nodig. Het gaat over niet zoveel geld, ze willen hun aanbod aanpassen aan de beschikbare middelen, met een uitrol over verschillende jaren, bijvoorbeeld honderd scholen per keer, bij wijze van spreken. Maar ze zeggen duidelijk ja. Dus als u iets wilt doen, dan kunt u daarop ingaan. U kunt ook kiezen om dat niet te doen.

Werd intussen een STEM-label voor scholen ontwikkeld? Welke sectoren plannen in hun onderwijsconvenanten een nascholingsproject in samenwerking met de VDAB? Er zou worden onderzocht hoe externe experts als leraar in het secundair onderwijs kunnen worden ingezet? Leverde dit iets op? Op welke manier wordt de STEM-didactiek in de lerarenopleiding en bij VDAB-begeleiders versterkt? De lerarenopleiding stelt voor om een Vlaams onderzoekscentrum voor STEM-didactiek op te richten om alle expertise – er is er nog niet zoveel – over vakdidactiek te bundelen, te ontwikkelen en af te stemmen op elkaar. Een interessant voorstel, dat niet zoveel moet kosten en dat misschien wel haalbaar is.

Hebt u verder onderzocht of de aanstelling van een vakleraar techniek voor het basisonderwijs, bijvoorbeeld in de derde graad, haalbaar en wenselijk is? Bent u bereid te

onderzoeken of techniek uit het vak wereldoriëntatie kan worden gehaald om apart aan te bieden, net zoals met een taal gebeurt?

De voorzitter: De heer Van Dijck heeft het woord.

De heer Kris Van Dijck: Minister, dit zijn heel interessante en relevante vragen van mevrouw Poleyn, die ik onderschrijf. We moeten een vicieuze cirkel doorbreken.

Enkele weken geleden was ik bij een viering van een school die negentig jaar bestond, een nijverheidsvakschool, Sint-Paulus te Mol. Er waren enkele boeiende sprekers die de problematiek duidden. Wat mij daar ook opviel, is dat de STEM-profielen die in opleidingen worden gevolgd, nog steeds afkalven, om dan finaal vast te stellen dat zelfs de mensen die een STEM-opleiding hebben gevolgd, niet in een STEM-beroep terechtkomen. Nochtans is er heel veel vraag naar mensen met een STEM-profiel.

Het probleem moet worden aangepakt bij de wortel, en dat is het basisonderwijs. Bij kinderen in het basisonderwijs is de leergierigheid nog het grootst. Die kinderen zijn het minst besmet met negatieve ervaringen. Daar moeten we hen bij de hand kunnen grijpen, daar moeten we hen in aanraking kunnen brengen met alles wat te maken heeft met techniek en technologie enzovoort.

Ik ben de laatste om de capaciteiten van leerkrachten basisonderwijs in vraag te stellen – daarvoor moet ik alleen maar even voor de spiegel staan. Het zijn niet meteen de mensen om de kinderen uit te dagen met techniek. Ze zijn er niet voor opgeleid, ze kennen dat niet. We moeten alles in het werk stellen om mensen die er wel iets vanaf weten, die wel die uitdaging kunnen genereren, daar te krijgen.

In heel wat basisscholen en in de eerste graad van het secundair onderwijs heeft men de boodschap ondertussen ook begrepen. Mijn zoon zit in het eerste middelbaar en kwam deze week thuis met een toestelletje dat ze in de school hadden gemaakt. Hij zit niet in een vaknijverheidsschool, maar ze konden met elektriciteit een lampje doen branden en afhankelijk van de contacten die ze legden, brandde het lichtje harder of zachter. Ik wil maar zeggen: het feit dat erover wordt gesproken in de media, in het parlement enzovoort, maakt dat het ijzer heet is en dat we moeten blijven hameren op de gevoeligheden voor techniek. Ik houd een warm pleidooi om mensen met de nodige vakbekwaamheid te incorporeren in onze basisscholen. Er kan al veel volgens onze decreetgeving, maar we moeten een oproep doen om de opportuniteiten die er zijn, ter harte te nemen.

De voorzitter: De heer Van Dijck heeft het woord.

De heer Wim Van Dijck: Het is natuurlijk waar dat, als er meer techniek zou worden gegeven in het basisonderwijs, dat meer interesse zou wekken voor die materie. Dan hebben we inderdaad vakbekwame leerkrachten nodig, die de techniek kunnen geven. Maar het is niet omdat je in de eerste graad van het secundair onderwijs meer techniek geeft – het voorbeeld van elektriciteit is gegeven –, dat die kinderen zullen doorstromen naar technische richtingen en, later nog, naar beroepen waarbij techniek belangrijk is.

En hier zit volgens mij toch nog altijd de crux: dat het tso onvoldoende populair is om leerlingen dat type te laten volgen. Ook al hebben ze die interesse opgedaan in het basisonderwijs, of zelfs in de eerste graad secundair onderwijs, ze blijven toch aso volgen. Collega Van Dijck heeft het inderdaad gezegd: leerlingen die interesse hebben voor techniek of een aantal van die technische richtingen hebben gevolgd, stromen toch niet door naar technische beroepen. Anderzijds hanteert men een utilitaristische visie op het onderwijs als men zou stellen dat het bedrijfsleven er zou moeten kunnen in slagen het onderwijs zo te modelleren dat het er zomaar werkkrachten uit kan plukken. Dat kan natuurlijk ook niet de bedoeling zijn. Het is en het blijft een moeilijk verhaal.

De voorzitter: Mevrouw Vermeiren heeft het woord.

Mevrouw Goedele Vermeiren: Ik wil het vooral hebben over de titel van de vraag van collega Poleyn: 'het versterken van leraren voor wetenschappen en techniek'. Minister, leerkrachten, en dan vooral die uit het basisonderwijs, voelen zich momenteel onzeker. We moeten er uiteindelijk toe komen dat ze zich sterk genoeg voelen om het vak wetenschappen en techniek in de derde graad van het basisonderwijs doorleefd te geven. Ik bedoel daarmee dat ze het onderwerp niet alleen moeten aanraken door iets te knutselen – en ik zeg dat met enige voorzichtigheid –, maar dat niveau enigszins moeten overstijgen. Tijdens de gedachtewisseling van vorige week werd gezegd dat de instroom in de lerarenopleiding vanuit het tso vrij groot is – u zei daarnet wel dat ze wat daalt. De vraag is daar ook gesteld waarom deze leerlingen niet doorstromen naar de lerarenopleiding wetenschappen en techniek?

Nog een kleine randbemerking: ik zou hier ook wel een pleidooi willen houden voor de vrouwen. *(Opmerkingen van de heer Kris Van Dijck)*

Ik wil absoluut niet veralgemenen of in hokjes denken, maar vrouwen hebben misschien van nature uit minder aandacht voor techniek. Het onderwijs vervrouwelijkt, en vrouwelijke leerkrachten komen minder in aanraking met techniek en gaan dat ook minder doorleefd doorgeven. Misschien moeten we ook aandacht hebben voor de vervrouwelijking van de opleidingen wetenschappen en techniek.

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Op 27 mei 2010 vond de peiling 'Wereldoriëntatie in het basisonderwijs' plaats. Daarbij werd in kaart gebracht in welke mate de leerlingen van het zesde leerjaar eindtermen van de domeinen tijd, ruimte, maatschappij en brongebruik uit het leergebied wereldoriëntatie beheersen. Naar aanleiding van deze peiling hebben we inderdaad, mevrouw Poleyn, zoals beloofd, in mei 2012 een open conferentie georganiseerd. In deze conferentie stonden de domeinen tijd, ruimte, maatschappij en brongebruik van het leergebied wereldoriëntatie centraal. Een uitgebreide conferentiebundel met bijkomende achtergrondinformatie, met bijdragen van pedagogisch begeleiders, lerarenopleiders, academici, het Agentschap voor Kwaliteitszorg in Onderwijs en Vorming (AKOV), en met goedepraktijkvoorbeelden van verschillende scholen werd gepubliceerd. De aanbevelingen uit deze conferentie worden ook verder in het voorjaar van 2013 gepubliceerd.

Ik wil eerst opmerken dat wij de uitvoering van het actieplan hebben toevertrouwd aan een STEM-platform. De voorzitster en de leden daarvan, die uit de ondernemerswereld komen, hebben uitdrukkelijk gevraagd dat zij de kans krijgen om eerst alles te bekijken alvorens wij nieuwe initiatieven nemen. Dat lijkt mij een logische en redelijke vraag. Op vrij korte termijn hoop ik van hen een voorstel van aanpak en prioriteiten te krijgen. Nogmaals, ik vind dat het niet aan mij is om nu al van alles te zeggen. Men moet de mensen de kans geven om alles eerst eens te bekijken, zeker als ze in hun vrije tijd engagement opnemen.

Het opnemen van wereldoriëntatie in de prioritaire nascholing moet samen bekeken worden met andere prioritaire nascholingsbehoeften. U weet dat vele zaken prioritair zijn. Als u het risico neemt om alles als prioritair te beschouwen, dan is niks nog prioritair.

Het klopt dat de Vlor een review heeft opgemaakt. Die review geeft een overzicht van krachtige leeromgevingen voor de vakken wiskunde, techniek en wetenschappen en de effecten die ze hebben bij leerlingen van 8 tot 16 jaar. Hierbij werd op zoek gegaan naar educatieve methodes en principes die de interesses, motivatie, nieuwsgierigheid en het zelfvertrouwen van meisjes en jongens voor wetenschap, techniek en wiskunde aanwakkeren en bij voorkeur een blijvend effect hebben op hun leerprestaties.

De review wordt door de Vlor gepubliceerd in april onder de titel 'Zin in wiskunde, wetenschappen en techniek'. De vooraankondiging hiervan kan men terugvinden op de website van de Vlor. Binnen een maand wordt het effectief volledig gepubliceerd. De gesprekken met de lerarenopleiding en de pedagogische begeleidingsdiensten zullen starten

zodra deze review en aanbevelingen van de conferentie rond wereldoriëntatie zijn gepubliceerd.

Op welke manier worden leraren gestimuleerd om meer gebruik te maken van het nascholingsaanbod van sectoren? Het behoort tot de taken van de regionale technologische centra (RTC's) om leraren te stimuleren om deel te nemen aan opleidingen die door de sectoren worden georganiseerd. Elk RTC heeft een aanbod voor verschillende sectoren. Het nascholingsaanbod van de RTC's kan via hun website geconsulteerd worden via http://www.ond.vlaanderen.be/rtc/vlaanderen/vlaanderen.htm. Ook de directies van de scholen moeten hun leerkrachten hiervoor sensibiliseren. Onderwijsconvenants kunnen eveneens een engagement bevatten van de betrokken partners waarbij ervoor wordt gezorgd dat leraren nascholingen kunnen volgen.

Wat de techniekcoaches betreft, is het hier ook uiteraard kijken naar de voorstellen van het STEM-platform. Maar u weet ongetwijfeld dat de RTC 's een 'techniek is sjiek'-verhaal hebben uitgewerkt. Dit is een project van de RTC's met een eigen website www.techniek-is-sjiek.be. Daar nemen ze dat mee. Alle RTC's hebben toegezegd om hiermee te starten. We bekijken dit in april, en het is de bedoeling dat dit in mei naar buiten komt. Het is belangrijk dat er een aanbod is uitgewerkt voor basis-, secundair en hoger onderwijs. Ook de RVO-Society (Roger van Overstraeten Society) heeft daar een aanbod voor uitgewerkt. Er is op dat vlak dus toch wel al wat in beweging, en we wachten daar dan toch niet op de voorstellen van het platform.

Wat de nascholingsprojecten in onderwijsconvenanten betreft: dat wordt direct met de sector opgezet. Er is meestal geen expliciete verwijzing naar de VDAB, maar de VDAB-infrastructuur kan uiteraard worden gebruikt bij projecten.

Wat het inzetten van externe experts als leerkracht betreft: ook daar is het voor een globaal en structureel aanbod wachten op de voorstellen van het STEM-platform. Niets belet echter de scholen vandaag reeds om een bepaald aantal uren-leraar aan te wenden in de vorm van aanwerving van voordrachtgevers. Een voordrachtgever is een persoon die geen deel uitmaakt van het schoolbestuur of van het personeel van de school en die, hetzij in eigen naam hetzij in dienst van een organisatie of onderneming en in het kader van de realisatie van het onderwijsprogramma, voor leerlingen en cursisten voordrachten geeft vanuit zijn of haar deskundigheid en ervaring in de arbeidsmarkt en de bedrijfswereld. Voordrachtgevers kunnen ingeschakeld worden in de hbo-verpleegkunde zonder enig probleem, het studiegebied ballet van de tweede en derde graad kso, en alle structuuronderdelen van de derde graad tso en van de derde en vierde graad bso.

De Vlor-review is een heel duidelijke manier om ook de STEM-didactiek in de lerarenopleiding te versterken. Ook daar moet het bestaande aanbod van de review en de RVO-Society worden meegenomen. Sommige hogescholen investeren binnen hun lerarenopleiding sterk in techniek. Ik verwijs daarbij naar de HUB.

Wat de vakleraar techniek betreft: u weet dat ik daar voorstander van ben. We hebben hierover verder nagedacht, en ik hoop dat we daar ook op relatief korte termijn in een breder kader een beslissing over kunnen nemen.

Uw laatste vraag is een belangrijke vraag. Hoe moet wereldoriëntatie er in de toekomst uitzien en moeten bepaalde onderdelen al dan niet een andere plaats in het curriculum krijgen? Ik vind dat die vraag reflectie verdient. U weet dat er een moment gekomen is dat men beslist heeft om alles te integreren. U weet dat wij op dit moment laten onderzoeken of met het concept van het leergebied wereldoriëntatie – waarin natuur, techniek, maatschappij, mens, ruimte, tijd en brongebruik zitten – het beoogde competentieniveau van leerlingen kan worden behaald. We hebben in 2010 een peiling gehad, en in 2015 vindt een peiling wereldoriëntatie plaats waarbij de domeinen natuur en techniek in het basisonderwijs zullen worden bekeken. Ik ben er alvast voorstander van om, op basis van de resultaten van die

beide peilingen, na te gaan of wereldoriëntatie als verzamelcurriculum behouden moet blijven of toch opnieuw moet worden opgesplitst. Ik ben niet tegen dat debat. Laat ons het debat voeren, maar dat kan maar zinvol gebeuren als we in 2015 de volgende peiling hebben gedaan. Dan hebben we bijna alle domeinen gepeild, en op die basis kunnen we dan een zinvol debat houden of wereldoriëntatie al dan niet in zijn huidige vorm behouden moet blijven. U weet dat er ooit is geoordeeld dat de vakken moesten worden samengevoegd. De vraag is of ze nu opnieuw apart moeten worden gegeven. Dat vergt toch nog enige reflectie, maar ik ben er voorstander van dat die na de volgende peiling, in 2015, plaatsvindt.

De voorzitter: Mevrouw Poleyn heeft het woord.

Mevrouw Sabine Poleyn: Minister, dank u voor uw antwoord. Ik heb een aantal positieve signalen gehoord, maar ook een aantal zaken waar ik op wil terugkomen. Ik blijf mijn punt over de prioritaire nascholing herhalen, want u geeft ook altijd hetzelfde antwoord. Als een prioritaire nascholing maar voor één jaar geldt, moet het veld zich daartoe organiseren. Als het vormingsaanbod dat men ontwikkelt, na één jaar stilvalt, dan is dat jammer voor de moeite. Bij de scholen wordt interesse gewekt, maar men kan maar een aantal scholen bereiken. Als men een belangrijk thema heeft waarover men veel scholen wil bereiken, moet men dat twee, drie jaar na elkaar aanbieden.

Over de sectoren zal ik het nu niet hebben, we hebben dat al enkele keren besproken met minister Muyters.

Wat de techniekcoaches betreft, ben ik een beetje verrast. U verwijst naar de ‘Techniek is sjiek’-campagne en de RVO-Society, en dat zijn lovenswaardige initiatieven. Maar de RTC’s mogen momenteel niet werken in het basisonderwijs, want de beheersovereenkomst met de Vlaamse overheid is beperkt tot het secundair onderwijs, zelfs tot het tso en het bso. Ze hebben zelf ook aangegeven dat, wanneer van hen wordt verwacht dat ze ook in het basisonderwijs gaan werken, allereerst de beheersovereenkomst zal moeten worden aangepast. Die campagne is heel interessant, maar het gaat om een aantal initiatieven die men neemt om scholen te ondersteunen, zoals er al zoveel zijn. Dat is juist het probleem in deze sector: dat er zoveel versnipperde initiatieven zijn. De techniekcoaches waren juist een voorstel om structureel en duurzaam te werken en leerkrachten en onderwijzeressen op de klasvloer in eerstelijnsondersteuning te gaan helpen. Ik denk dus niet dat dit het voorstel is waar we op wachten, en ik hoop echt dat u in gesprek wilt gaan met de pedagogische begeleidingsdiensten of het Samenwerkingsverband Netgebonden Pedagogische Begeleidingsdiensten (SNPB) om eens te bekijken wat hun voorstel is. Ze zijn toch de experts over hoe je op een didactisch verantwoorde manier onderwijzers kunt begeleiden. Ik hoop echt dat u bereid bent om dit op zeer korte termijn te doen, om zo volgend schooljaar iets te realiseren. Zo niet, is het volledig voorbij, want dan is onze legislatuur voorbij.

Het is heel interessant dat u voorstander bent van een vakleraar techniek. Wanneer denkt u daar een beslissing te nemen?

Het is heel interessant om op te volgen hoe die peiling van het vak wereldoriëntatie verder zal worden uitgevoerd. Maar dat is natuurlijk nog even wachten. Als we daar allemaal op gaan wachten, zal het wat te lang duren.

Wat de lerarenopleiding betreft, hebben we vorige week geleerd dat een van de redenen waarom leerkrachten lager onderwijs die uitstromen uit hun opleiding, niet voldoende sterk staan in wereldoriëntatie, is dat zij gemiddeld maar 9 tot 12 van 180 studiepunten kunnen besteden aan wereldoriëntatie. Dat is echt onvoldoende. De sprekers wisten ook niet onmiddellijk hoe je dat moet oplossen. Er is het voorstel dat ik heb genoemd voor een Vlaams centrum voor vakdidactiek rond STEM, waarbij men denkt de expertise te kunnen versterken en verdiepen. Ik wil u toch vragen dat in overweging te nemen.

Het actieplan is al meer dan een jaar oud. Het STEM-platform is in december opgericht, maar er is nog geen kind gebaard. De voorzitster is vorige week niet naar de hoorzitting gekomen,

hoewel ze was uitgenodigd. Ze wilde nog niet komen, want ze kon nog niets zeggen. Je mag ook niet de verkeerde zaken verwachten van een dergelijk platform. Het moet niet minister van Onderwijs spelen. Het STEM-actieplan staat vol met initiatieven. Drie vierde daarvan zijn heel punctuele zaken die u al kunt uitvoeren, en die hier en daar al gebeuren. Van het platform moet je enerzijds verwachten dat het mee beweging maakt in de maatschappij en anderzijds dat het keuzes maakt, waar het voor wil gaan. Ik volg het debat al zo lang en hoor hier wat de heer Van Dijck zegt. Zou het geen logische keuze zijn om te investeren in basisonderwijs? Het lijkt me evident om te beginnen met het basisonderwijs. Het zou spijtig zijn dat u dan niet klaarstaat met een voorstel en dat men moet wachten tot men dat aan u vraagt. Zij kunnen dat voorstel niet uitwerken, zij moeten daarvoor rekenen op externen.

Van het platform verwachten we ook dat het keuzes maakt in de didactiek en bekijkt welke methodes wel en welke niet werken. Daarvoor hebben we wetenschappelijk onderzoek nodig. Ook daar zou men vooraf al kunnen zeggen dat men extra investeert in wetenschappelijk onderzoek, zodat wanneer het platform klaar is om te kiezen, er ook materiaal voorhanden is.

Voilà, dat is een stevige pushfactor om u vooruitgang te doen boeken.

De voorzitter: Mevrouw Brusseel heeft het woord.

Mevrouw Ann Brusseel: Voorzitter, excuseer dat ik later ben gekomen, want ik kom van de commissie Buitenlands Beleid. Ik deel volledig de bekommernissen van mevrouw Poleyn. Ik maak me evenveel, zo niet meer zorgen. Ik zie het deze legislatuur niet meer gebeuren als u zelf al zegt dat men in 2015 wel eens zal bekijken hoe men het onderwijs inzake wetenschappen en wereldoriëntatie aan de basis zal wijzigen. De vakleerkracht laat op zich wachten. U verwijst naar de Vlor, naar hogescholen. Ik zou graag van u, in al uw coherentie, waarbij u terecht zegt dat u de lijn behoudt in uw betoog, toch een sterkere evolutie willen zien.

Als er in het rapport dat al een tijdje geleden gepubliceerd is, zoveel concrete aanbevelingen worden gedaan om ons STEM-onderwijs te verbeteren, dan zou ik denken dat het voor u ‘a piece of cake’ is om er een paar uit te halen en alvast zelf op te leggen dat ze worden uitgewerkt. Daarvoor bent u minister van Onderwijs. Als u dergelijke zaken niet gedaan kunt krijgen of niet durft op te leggen, dan benijd ik uw job niet. Ik zou graag op een dag minister van Onderwijs zijn, maar niet om niets te doen en te moeten wachten op de Vlor, op de hogescholen, op het STEM-platform enzovoort.

We hebben vorige week een interessante gedachtewisseling gehad met de pedagogische begeleidingsdiensten en de hogescholen. De hogescholen hebben zelf een aantal zeer concrete zaken aangegeven waarvan ze ook wel begrijpen dat het om budgettaire redenen niet altijd mogelijk is om alles te implementeren van het ene op het andere jaar. Ze waren het bijvoorbeeld wel eens over het feit dat de instroom in de onderwijzersopleiding om te beginnen al een probleem stelt. Men kan zich afvragen wat men moet gaan doen met die opleiding. *(Opmerkingen van minister Pascal Smet)*

Ik zou graag uw antwoord kennen met betrekking tot STEM in plaats van hier te moeten horen in uw antwoord dat men voor de lagere scholen de doelstelling zal bekijken in 2015. Het lijkt me veel te laat, tenzij ik u niet heb begrepen, om te wachten met de implementatie tot 2015 en later.

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Er is iets dat ik opnieuw moet herhalen. U mag altijd de Grondwet wijzigen – ú mag dat niet, maar u kunt wel proberen dat op andere niveaus gedaan te krijgen – of een decreet maken dat mij meer macht geeft om in de plaats te treden van de pedagogische vrijheid. Ik zeg niet dat ik daar vragende partij voor ben. Mevrouw Brusseel, hoe men dat doet, is in hoofdzaak de verantwoordelijkheid van de school. Het is de verantwoordelijkheid van de koepels en de pedagogische begeleidingsdiensten – we geven

daar allemaal veel geld aan – om dat te organiseren. We kunnen als overheid bijkomende ondersteuning geven. Dat proberen we. We hebben afgesproken dat we daar een coherent verhaal in willen, dat we een STEM-platform willen hebben. Die mensen pakken dat serieus aan. Geef hun een beetje de tijd om dat te doen. Ik begrijp jullie ongeduld. Ik veroordeel dat ongeduld niet, integendeel.

Ik heb over het vak wereldoriëntatie gesproken, mevrouw Brusseel. U moet weten uit de onderwijsgeschiedenis dat er lange debatten zijn gevoerd, dat het allemaal apart was, dat men dan heeft beslist om dat allemaal samen te brengen in één vak. Na wijs beraad hebben het parlement en anderen dat beslist. Ik kan als minister niet zomaar in een-twee-drie op een blauwe maandag zeggen: ik vind dat een goed idee, we gaan dat lostrekken. Neen, je hebt daar toch wel enig maatschappelijk debat over nodig, temeer omdat je onderwijsverstrekkers hebt. Hoe je onze doelstellingen en eindtermen die de overheid oplegt, vertaalt in leerplannen, is een bevoegdheid van de scholen, niet van mij. Het is dus nogal evident dat je met die mensen moet overleggen en dat je dat niet holderdebolder doet, maar gebaseerd op informatie.

We zijn nu stappen voorwaarts aan het zetten door het uitvoeren van peilingen en te meten. Dat was lange tijd niet mogelijk, maar daar zetten we nu stappen voorwaarts in. Elk jaar wordt er gepeild. We hebben de peiling van 2015 over wereldoriëntatie voor natuur en techniek in het basisonderwijs. Als we de resultaten hebben, kun je op een zinvolle wijze het debat aangaan.

Doen alsof er eensgezindheid is op het veld wat betreft de vakleraren, is niet juist. Er is heel wat debat over, ook bij belangrijke onderwijsverstrekkers. Die zien dat niet allemaal even graag gebeuren. Daarom hebben we daar een debat over. Ik hoop dat we dat zo snel mogelijk kunnen beslissen. Dat proberen we te doen.

Ik wil perfect vooruitgang maken op een coherente manier. Zodra het platform zijn voorstellen doet, wat niet zo lang meer zal duren, zullen we bekijken wat we nog meer kunnen doen.

Er is het middelenverhaal, zeggende: we willen wel als we middelen krijgen. Ik moet opnieuw herhalen dat men misschien ook eens bestaande middelen moet heralloceren en durven samen te werken. Er is niet altijd nieuw geld. We leven niet meer in een tijd dat ik met een valies vol geld kan komen. Die tijd is voorbij.

De voorzitter: Mevrouw Poleyn heeft het woord.

Mevrouw Sabine Poleyn: Ik heb een repliek op het laatste punt. U zegt dat er discussie is over de techniekcoaches. Vorige week zeiden de twee mensen van de pedagogische begeleidingsdiensten van twee verschillende koepels, gemandateerd namens de vzw SNPB, wat toch het overleg van de koepels is, dat ze dat wilden uitbouwen en dat ze daar extra middelen voor nodig hadden. Minister, ik kan u garanderen dat u die middelen niet moet zoeken bij Onderwijs, want die zijn er niet. Bij de wetenschapspopularisering zijn er middelen en bij de sectoren ook. Het platform zal zeker mee zoeken naar bedrijven en dergelijke. Er is extern zeker voldoende goodwill om het te doen. Maar u bent coördinerend minister van het STEM-actieplan.

Minister Pascal Smet: Dat is een organisatie waar die begeleidingsdiensten in zitten. Dat ze het doen! Wat houdt hen tegen om het te doen? Waarom hebben ze altijd een minister nodig? Waarom? Dat is nu eens een fundamentele vraag. Waarom hebben ze een minister nodig die als een grote meester zegt: zet u nu rond de tafel, praat met elkaar, ga centjes zoeken. Dat ze het doen! Wat belet hun om het te doen?

Mevrouw Sabine Poleyn: De vzw is net opgericht vanuit de overheid om een gesprekspartner te hebben om de middelen te kunnen verdelen over de verschillende netten. Op zich hebben ze met elkaar niets te maken, het zijn verschillende netten.

Minister Pascal Smet: Er is een autonome raad van bestuur.

Mevrouw Sabine Poleyn: Het is het ideale kanaal voor u. Ik snap echt niet waarom u dat gesprek niet aangaat. Het geld is zeker te vinden. U moet gewoon een duwtje geven en het zal ervan komen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

■

Vraag om uitleg van mevrouw Gerda Van Steenberge tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de uitspraken van Brussels minister Vanhengel over bijkomend geld van Vlaanderen voor scholenbouw in Brussel
- 1023 (2012-2013)

Vraag om uitleg van de heer Paul Delva tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over het onderwijs in Brussel en het tekort aan plaatsen
- 1074 (2012-2013)

De voorzitter: Mevrouw Van Steenberge heeft het woord.

Mevrouw Gerda Van Steenberge: Voorzitter, minister, mijn vraag gaat over uitspraken van Brussels minister Vanhengel op 21 februari. Ik had daarover een interpellatieverzoek ingediend, maar helaas heeft het Uitgebreid Bureau geoordeeld dat het niet belangrijk genoeg was voor een interpellatie.

Op 21 februari was een kop in De Standaard: ‘De Vlaamse Regering moet met 25 miljoen over de brug komen’. Deze uitspraak wordt verder in het artikel ietwat genuanceerd: Brussels minister Vanhengel zou gevraagd hebben dat de Vlaamse Regering in de volgende bestuursperiode 25 miljoen euro zou reserveren voor de Brusselse scholen. Een peulschil in een onderwijsbudget van meer dan een miljard, zo vindt hij.

Er zijn volgens zijn berekening immers dertig nieuwe basisscholen nodig om aan de vraag in het Brusselse Gewest te voldoen. De Vlaamse Gemeenschapscommissie (VGC) heeft in de periode 2006-2015 177 miljoen euro vrijgemaakt, wat goed is voor vijftien scholen. De andere vijftien scholen zouden 75 miljoen euro kosten. Daarvan wil de VGC 50 miljoen euro betalen, en de rest zou dan van de Vlaamse Regering moeten komen. Hoe het komt dat de vijftien scholen uit de periode 2006-2015 177 miljoen euro kosten en de vijftien die in de volgende bestuursperiode moeten worden gebouwd, slechts 75 miljoen euro zullen kosten, is ons een raadsel.

Twee maanden geleden, eind januari, nam de Vlaamse Regering een beslissing inzake extra middelen voor scholenbouw in Vlaanderen en Brussel. Bovenop de 30 miljoen euro waarin voorzien was in de begroting, werd nog 9 miljoen euro extra gevonden en verdeeld. Van die 39 miljoen euro werd 6 miljoen euro aan Brussel toegekend. Het is ons niet duidelijk of de uitspraken van minister Vanhengel een late reactie zijn op de verdeling van die gelden dan wel of hij een nieuwe discussie wil openen.

In juni 2012 bevestigde u de goede relatie met uw Brusselse collega Vanhengel. We vermoeden dan ook dat de heer Vanhengel zo hoffelijk is geweest om eerst de minister van Onderwijs aan te spreken vooraleer hij zijn bezorgdheden aan de pers meedeelde. Minister, hebt u kennis genomen van de uitspraken van uw Brusselse collega? Werd de vraag ook rechtstreeks aan u overgemaakt, aangezien u toch nog steeds minister van Onderwijs bent, bevoegd voor Vlaanderen en voor Brussel? Zo ja, hoe hebt u op de vraag gereageerd of hoe zult u daarop reageren?

Goed zes maanden geleden, op 7 juni 2012, hadden we in deze commissie een bewogen debat naar aanleiding van mijn interpellatie over de vernietiging van het scholenplan van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest door het Grondwettelijk Hof. Ik heb het verslag nog eens gelezen en af en toe nog eens gelachen. U zult zich herinneren dat mevrouw Meuleman, die vandaag niet aanwezig kan zijn, tijdens de discussie boos naar buiten is gelopen. Het was nogal heftig. Er werd toen herhaaldelijk verwezen naar de Taskforce Onderwijs Brussel, die de coördinerende rol inzake onderwijs in Brussel zou moeten vervullen. Na het incident van de vernietiging van het scholenplan door het Grondwettelijk Hof had Brussels minister-president Picqué zijn twijfels geuit over de vraag of de Taskforce Onderwijs Brussel nog kon werken, "gezien de oncollegiale houding van de Vlaamse Regering". Het is uiteraard niet de bedoeling die discussie opnieuw te openen, maar net zoals toen wordt nu opnieuw met een beschuldigende vinger naar de Vlaamse Regering gewezen die, zo zegt men, Brussel compleet los zou laten. Niet het minst de VGC wijst met een beschuldigende vinger.

Ik wil dan ook graag weten wat de stand van zaken is: hoe zit het nu met die taskforce? Is die sinds juni vorig jaar nog bij elkaar geweest? Zo ja, wat werd er besproken en afgesproken in verband met de scholenbouw in Brussel en de rol van de verschillende actoren daarin? Welke afspraken zijn er tussen de VGC en de Vlaamse Regering gemaakt in verband met de financiering van de scholenbouw in Brussel?

De krantenartikels van 21 februari schuiven een heleboel cijfers naar voren. Volgens De Tijd zullen zeshonderd kinderen komend schooljaar geen plaats hebben in een Nederlandstalige basisschool in Brussel. De Standaard zegt dat 1988 kinderen nog geen plaats toegewezen kregen na het afsluiten van de eerste aanmeldingsperiode voor het schooljaar 2013-2014 in het Nederlandstalig onderwijs in Brussel. Volgens hen zouden er 519 plaatsen te weinig zijn in de onthaalklasjes en 652 in de eerste kleuterklassen, samen 1171. Als de hogere leerjaren erbij worden geteld, zou het tekort stijgen naar 1988. Verschillende kranten, verschillende cijfers: dat roept vragen op bij mij.

In juni 2012 verzekerde u ons dat alle Nederlandstalige kinderen, in de brede zin van het woord, effectief een plaats zouden hebben in de Nederlandstalige scholen in Brussel. Kunt u dat nog garanderen voor september 2013? U stelde in juni ook vast dat er toch nog wat problemen waren met de voorrangsregels die ervoor moeten zorgen dat Nederlandstalige kinderen in de brede zin van het woord, prioritaire toegang krijgen tot het Nederlandstalig onderwijs in Brussel. U kondigde aan dat te zullen evalueren en indien nodig de regelgeving ter zake te zullen aanpassen. Is die evaluatie ondertussen gebeurd? Wat waren de bevindingen? Zal de regelgeving worden aangepast?

De voorzitter: De heer Delva heeft het woord.

De heer Paul Delva: Minister, onlangs werd bekend dat, na de aanmeldingsfase van begin februari 2013, 652 kinderen geen plaats vinden in een eerste kleuterklas van het Nederlandstalig onderwijs in Brussel. De Nederlandstalige scholen in Brussel kennen een steeds groeiend succes, en deze evolutie toont aan dat deze scholen gewaardeerd worden. Dat kunnen we alleen maar toejuichen.

Bij de vele kleuters die geen plaats vonden, zijn er ook kinderen uit voorrangsgroepen: 293 GOK-leerlingen (gelijke onderwijskansen) en 72 Nederlandstalige leerlingen. De druk is groot in het hele gewest en vooral in Schaarbeek, Molenbeek en Anderlecht.

VGC-collegelid Vanhengel stelde dat Brussel dertig nieuwe Nederlandstalige scholen nodig zou hebben, waarvan er vijftien in de steigers staan, maar er zouden dus nog vijftien scholen bij moeten komen. Hij keek hierbij naar een extra inspanning van de Vlaamse Regering van 25 miljoen euro.

In een interview in Brussel Deze Week van woensdag 13 februari 2013 verklaarde u dat het Nederlandstalig onderwijs in onze hoofdstad zijn marktaandeel van 20 procent moet

behouden, en dat u hiervoor de nodige inspanningen zou doen. U wou echter geen grote schokken veroorzaken, maar eerder de plaatsen gradueel laten stijgen.

Minister, hebt u de kans gehad om de cijfers na de aanmeldingsfase grondig te analyseren? Kunt u meer informatie geven over de bovenstaande cijfers? In welke Brusselse gemeenten is het tekort aan plaatsen voor Nederlandstalige leerlingen het grootst? Voor de GOK-leerlingen?

Hoeveel extra scholen zijn er nodig om het huidige marktaandeel van het Nederlandstalig onderwijs te behouden? Hebt u hierover al overleg gehad met uw VGC-collega en met het lokaal overlegplatform (LOP) Basisonderwijs? Welke afspraken zijn er gemaakt?

Het Inschrijvingsdecreet werd al verschillende keren geëvalueerd. Enkele elementen zouden misschien permanent moeten worden geëvalueerd, zoals de effecten ervan op de capaciteit in onze Brusselse scholen. Wat zijn hierbij de conclusies? Zijn er bepaalde aanvullingen of aanpassingen noodzakelijk? Wat is uw mening over het feit dat ook kinderen uit de voorrangsgroepen – GOK- en Nederlandstalige leerlingen – vandaag uit de boot vallen?

Wat is de stand van zaken van de Taskforce Brussel? Is die onlangs nog samengekomen? Ik veronderstel dat er heel wat demografische evoluties bekend zijn over de hoofdstad. We weten dat het aantal kinderen snel toeneemt. Zijn er de laatste tijd nog bijkomende afspraken gemaakt, formeel of informeel, tussen de Vlaamse en de Franse Gemeenschap over de toename van het aantal plaatsen in Brussel?

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer: Voorzitter, minister, dames en heren, ik wil even stilstaan bij twee elementen. Minister, ik begrijp de vraag van de heer Delva naar een evaluatie van het Inschrijvingsdecreet. Dat is een belangrijke vraag. Ik zou daar willen aan toevoegen: de evaluatie van de communicatie rond het Inschrijvingsdecreet. Er wordt opnieuw gekampeerd in enkele gemeenten voor de inschrijvingen.

Ik merk dat u dat vergoelijkt, minister. Dat mag, maar dan moeten we het Inschrijvingsdecreet misschien ook wat vergoelijken. *(Opmerkingen)*

Ik sluit me daarbij aan, voorzitter, omdat die vraag expliciet vermeld werd.

Ten tweede, ik heb me voorgenomen om telkens als het over de capaciteitsproblemen in de steden gaat, ook te spreken over de wachtlijst, om te zorgen dat er een evenwicht is in de perceptie van de dossiers. Vandaar mijn vragen. Hoe zit het met de wachtlijst en met de dossiers die ingediend zijn in de tweede helft van 2001? Werd daar al een beslissing over genomen?

Ik wil hiermee de capaciteitsproblemen niet relativeren, laat dat buiten kijf staan. Maar ik wil ze ook niet opschroeven. Trouwens, minister, zijn de middelen die gepland waren in 2012 al uitbetaald? Zijn de projecten – beslist en gepland in 2012 – effectief al gerealiseerd? Is er ten gevolge van het feit dat er nog niets uitbetaald is en vermoedelijk nog niets uitgevoerd, geen kindje in de kou blijven staan?

De voorzitter: Mevrouw Brusseel heeft het woord.

Mevrouw Ann Brusseel: Ik deel de bezorgdheid van de collega's over het capaciteitsprobleem in onze hoofdstad. Ook op andere plaatsen is er een probleem, daar ben ik me van bewust, desalniettemin denk ik dat de oproep van minister Vanhengel zeer terecht is. We moeten geen vergelijkend onderzoek voeren van het cijfermateriaal dat de kranten geven. Het is duidelijk genoeg: de cijfers zijn dramatisch na de eerste inschrijvingsronde.

We hebben een probleem met het Inschrijvingsdecreet. Dat is door mijn partij al voorspeld bij de stemming ervan. De combinatie van tal van criteria, voorrangsregelingen en capaciteitsproblemen zouden tot een fiasco leiden bij de inschrijvingen. Zo ging het ook. Mensen die zogenaamd voorrang zouden krijgen, geraken alsnog niet ingeschreven. Ik weet

niet hoe lang u nog denkt te moeten wachten met een evaluatie van het systeem. Ik ben heel benieuwd naar uw antwoord.

Aan de andere kant ben ik blij, minister, dat u het marktaandeel in Brussel minstens wilt behouden. Dat is voor mij zeer belangrijk.

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Ik zal op een later moment ingaan op de vragen over het Inschrijvingsdecreet. Voor zover we weten, staat er aan 25 van de kleine 3500 Vlaamse scholen een soort kampeersituatie. Dat heeft niet te maken met het functioneren van het Inschrijvingsdecreet, dat komt doordat die scholen het decreet niet hebben toegepast, al dan niet bewust. Soms zijn daar begrijpelijke redenen voor, daar zal ik later dan wel op ingaan. Soms zijn er minder begrijpelijke redenen.

Daar meteen uit afleiden dat het hele Inschrijvingsdecreet niet werkt, klopt niet. We moeten daarmee oppassen, want niet alle scholen waar gekampeerd wordt, bevinden zich in een regio met capaciteitsproblemen, soms wel, soms niet. Het wordt allemaal op één hoop gegooid in de media. Ik begrijp dat ook wel, maar de werkelijkheid is veel genuanceerder. Ik kom daarop terug. Ik wil erop wijzen dat we diezelfde geluiden een jaar geleden al gehoord hebben, en dat er in september dan geen probleem was voor de Nederlandstalige kinderen in Brussel. De zaken zijn dus relatief. Toen verschenen dezelfde artikelen in de media. Binnen enkele weken zullen we dat wel weer merken. Ik kom daarop terug als we de cijfers grondig hebben bekeken.

De cijfers, afkomstig van het LOP Basisonderwijs Brussel, zijn me bekend. Volgens de huidige cijfers van het LOP zijn er 51 leerlingen die overal ongunstig geordend zijn voor de onthaalklas. Opgesplitst per gemeente geeft dat het volgende overzicht: 5 in Brussel, 3 in Schaarbeek, 12 in Elsene, 3 in Sint-Gillis, 1 in Anderlecht, 1 in Ganshoren, 1 in Jette, 1 in Sint-Pieters-Woluwe, 2 in Sint-Lambrechts-Woluwe, 1 in Evere, 2 in Vorst, 4 in Ukkel en 15 buiten Brussel. Uit het overzicht kunnen we afleiden dat er 12 Nederlandstalige leerlingen zijn afkomstig uit de gemeente Elsene en 15 buiten Brussel die op dit ogenblik geen plaats vinden in de onthaalklas van de school van hun keuze die in Brussel gelegen is. Voor de andere gemeenten gaat het telkens over één enkele leerling of enkele leerlingen, tot maximum 5 die afkomstig zijn uit Brussel-Stad.

Voor de eerste kleuterklas zijn er op dit ogenblik 72 Nederlandstalige leerlingen ongunstig geordend. Dat zijn er 16 in Brussel, 1 in Etterbeek, 18 in Schaarbeek, 1 in Elsene, 3 in Evere, 4 in Anderlecht, 6 in Sint-Jans-Molenbeek, 5 in Koekelberg, 1 in Jette, 5 in Sint-Pieters-Woluwe, 3 in Sint-Lambrechts-Woluwe, 2 in Sint-Joost-ten-Node en 7 buiten Brussel. Voor de eerste kleuterklas zijn het vooral de Nederlandstalige leerlingen afkomstig uit Schaarbeek en uit Brussel-Stad die geen plaats vinden in de eerste kleuterklas van de school van hun keuze in Brussel.

Ook wat de GOK-leerlingen betreft, heb ik een overzicht gevraagd aan het LOP Basisonderwijs voor de onthaalklas en de eerste kleuterklas. Het aantal GOK-leerlingen voor de onthaalklas die overal ongunstig geordend zijn, bedraagt 244. Er zijn natuurlijk heel veel GOK-kinderen in Brussel. Ik laat u het overzicht bezorgen. Vooral Anderlecht, Brussel-Stad, Schaarbeek en Sint-Jans-Molenbeek doen het slecht.

Voor de eerste kleuterklas bedraagt het aantal ongunstig geordende GOK-leerlingen 293 leerlingen. Ik laat u het overzicht bezorgen. Opnieuw is in Anderlecht, Brussel Stad en Schaarbeek het tekort aan plaatsen het grootst, evenals in Jette.

We zijn momenteel alle capaciteitsproblemen aan het bekijken, niet alleen in Brussel maar in alle gemeenten. We willen dat preciseren, zoals ik in september heb aangekondigd en later bevestigd in het debat. Bij de begrotingscontrole zullen we bovenop de 39 miljoen euro die we al hebben ingeschreven en de 108 miljoen euro van de afgelopen jaren, nog extra geld

reserveren. Die oefening is nog niet afgelopen. De begrotingscontrole vindt de komende weken plaats. Wie daar uitspraken over gedaan heeft, zal op dat moment worden geconfronteerd met de realiteit. Maar goed, dat zal blijken tijdens het debat.

Ik wil nog eens herhalen dat Brussel vorig jaar op dezelfde manier in het nieuws kwam en dat alle kinderen een plaats hebben gevonden. Ik zal heel duidelijk zijn: het Nederlandstalige onderwijs in Brussel moet aan de Nederlandstalige kinderen een plaats bieden. Daarvoor heb ik – wat twintig jaar lang niet mogelijk was – de voorrangsregels gewijzigd. We hebben dat gehaald voor het Grondwettelijk Hof.

Ik heb me geëngageerd om dat na deze inschrijving opnieuw te bekijken. We gaan uitzoeken of er in de prioriteitsvolgorde tussen broertjes en zusjes en Nederlandstalige kinderen geen wijziging moet plaatsvinden. Laat me heel duidelijk zijn: Nederlandstalige kinderen moeten een plaats kunnen vinden, ook in september 2013. Ik ga ervan uit dat dat in het kader van het LOP met de scholen moet kunnen worden geregeld, als we de aantallen horen.

In Brussel zijn we niet de enige onderwijsverstrekker, ook de Franse Gemeenschap doet dat. Als Vlaamse Gemeenschap hebben we wel degelijk onze verantwoordelijkheid genomen. De heer Vanhengel vind ik heel sympathiek, maar af en toe verkoopt hij in zijn enthousiasme graag andermans waar. Het klopt dat de VGC inspanningen heeft gedaan, maar de Vlaamse overheid heeft ook al veel inspanningen gedaan. Inzake de middelen die effectief voor de capaciteit zijn uitgetrokken, heeft de Vlaamse Gemeenschap iets meer betaald dan de VGC.

Bovendien is de VGC een overheid die elk jaar een overschot boekt. Ze heeft een coördinatietaak en de afspraken die we hebben gemaakt, worden verdeeld. Dat lijkt me de normale gang van zaken, vooral omdat we de VGC de afgelopen jaren niet hebben doen besparen, integendeel. We hebben ze nog extra middelen gegeven voor sommige zaken. Het is dus een gezamenlijke inspanning die we moeten doen. Ik zal me vandaag niet laten verleiden om uitspraken te doen in negatieve zin over de VGC of over de heer Vanhengel. Ik heb daar ook geen reden toe. We kennen allemaal het enthousiasme waarmee bepaalde politici soms zaken kunnen vertellen.

De Vlaamse Regering heeft wel degelijk haar verantwoordelijkheid opgenomen. Dat zal ze ook in de toekomst doen. We moeten de vraag verder objectiveren. Het is de VGC die van de Vlaamse Gemeenschap de coördinatierol heeft gekregen om de vragen te bekijken. We moeten samen met de Vlaamse Gemeenschap en ook met de gemeenten bekijken wat er wel en niet mogelijk is in de komende jaren. Het meest logische is dat als je vertrekt van 22 procent marktaandeel die we hebben in het kleuteronderwijs, je dat probeert te handhaven in Brussel. Zo ga je mee met de demografische groei.

Ook de Franse Gemeenschap moet haar verantwoordelijkheid opnemen in Brussel. Als je een groter marktaandeel opneemt, ben je bezig de taak van de Franse Gemeenschap te ontlasten. Beide gemeenschappen moeten allebei hun verantwoordelijkheid in Brussel nemen.

Die taskforce is niet meer bijeengekomen. Net als u kan ik dat betreuren. Ik blijf dat onbegrijpelijk vinden. Het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest krijgt de kans een coördinatiebevoegdheid op te nemen en doet dat niet. Dat begrijp ik niet. Ze doen het niet, en dat betekent dat we op dit moment niet veel zicht hebben op wat de Franse Gemeenschap al of niet heeft gedaan. De druk op onze scholen van de Vlaamse Gemeenschap komt doordat er een plaatstekort is in de Franse Gemeenschap.

Mijnheer Delva, ik blijf geloven, en met mij bijna alle leerkrachten, dat voor de kwaliteit van het onderwijs je maar een stapsgewijze groei kunt doen van dat onderwijs. Je mag dat niet holderdebolder doen omdat je dan misschien wel gebouwen hebt, maar geen goeie leerkrachten. Dat lukt niet op die manier. Je moet op een verstandige manier meegroeien. Als je het marktaandeel volgt in functie van de demografische groei, zit je op dit moment op een goed spoor.

Als we het hebben over de inspanningen van de Vlaamse Gemeenschap, is 29,2 miljoen euro van de middelen van de Vlaamse Gemeenschap naar Brussel gegaan. De vraag van de heer De Meyer over wat er al is gerealiseerd van de middelen die aan Brussel en aan andere steden zijn toebedeeld, is terecht. Die oefening wordt gedaan in het kader van de lokale taskforce. Op relatief korte termijn, over een maand ongeveer, zal ik de nodige informatie daarover kunnen geven. In Brussel is dat niet altijd zo. Projecten die worden ingediend, worden niet gerealiseerd of kennen allerlei problemen. Dat toont weeral eens de relativiteit van de vragen.

De heer Goris heeft al op een andere manier gereageerd. Het is nooit wijs om 's morgens om zeven uur te antwoorden op een vraag van een journalist. Je bent nog niet goed wakker, je kent niet alle gegevens en dan geef je al eens een antwoord dat niet altijd het juiste is. Dat is ons allemaal wel eens overkomen. Daar moeten we lessen uit trekken.

Samengevat, ik heb niet onmiddellijk gereageerd op wat de heer Vanhengel zei omdat het niet nieuw was. Ik hou me aan afspraken. De afspraak is dat de VGC coördineert, dat we samen bekijken wat wel en niet kan. Tot op heden hebben we altijd onze verantwoordelijkheid opgenomen, niet alleen door voldoende capaciteit ter beschikking te stellen maar ook door de verklaring op eer te vervangen door een bewijs dat men Nederlands spreekt, door de voorrangsregel voor Nederlandstaligen. In twintig jaar is dat allemaal niet mogelijk geweest. Toen ik minister ben geworden, heb ik dat samen met deze meerderheid gerealiseerd.

Ik verwacht een eerste evaluatierapport van het LOP Brussel ergens in juni. In het kader van het Inschrijvingsdecreet heb ik gezegd dat we dat gaan opvolgen. Het is de eerste keer dat het Inschrijvingsdecreet wordt toegepast. We zullen bekijken wat het is en wat het niet is. In die zin zal er een monitoringevaluatie plaatsvinden. De eerste keer is ook maar een keer, je moet het ook een tweede keer bekijken. We zullen monitoren wat er te monitoren is en ik zal de vragen van mevrouw De Knop en consorten dan beantwoorden.

De voorzitter: Mevrouw Van Steenberge heeft het woord.

Mevrouw Gerda Van Steenberge: Minister, ik dank u voor de cijfers, maar dat was niet de kern van mijn vraag. Ik wil dat ook niet minimaliseren. We kennen de capaciteitsproblemen al. Mijn vraag ging vooral over de perceptie, over de collegiale houding van de Vlamingen in Brussel. Uw antwoord over de taskforce ontgoochelt mij enorm. In de grootsteden, zeker in Brussel, komt er een groot probleem op ons af over plaatstekort en lerarentekort. Er is daar een bevolkingsexplosie, en we hebben een taskforce die niet bij elkaar komt. Iemand moet toch iets doen.

Minister Pascal Smet: Ik kan toch moeilijk de heer Picqué en mevrouw Simonet bij de kraag vatten en voor me zetten. Dat kan ik toch niet doen.

Mevrouw Gerda Van Steenberge: Neen, maar u bent zo hoffelijk om niet te reageren op minister Vanhengel. Ik vind het onbegrijpelijk dat Vlaanderen niet aan een zeel trekt. De Vlaamse Regering neemt haar verantwoordelijkheid wel op in Brussel. De krant laat uitschijnen dat de Vlaamse Regering dat niet doet. De Franstaligen lachen dan in hun vuistje. Waarom zouden ze een taskforce bijeenroepen als ze zien dat de Vlamingen elkaar de strot over bijten, want daar komt het op neer.

Ik begrijp de houding van minister Vanhengel niet, toch niet als er ondertussen problemen zijn in Brussel. Er kunnen geen politieke spelletjes worden gespeeld als er in Brussel problemen zijn van plaats- en lerarentekort. Daarom wil ik dit hier aankaarten, voor zover het iets uithaalt. Ik maak me geen illusies meer, maar het moest me even van het hart.

Dan hoor ik een collega zeggen over het Inschrijvingsdecreet: onze partij is er altijd tegen geweest. Het is wel gestart in de vorige legislatuur toen Open Vld mee in de meerderheid zat. Kom dus niet altijd af met spelletjes. Vlamingen zouden aan een zeel moeten trekken, zeker in Brussel, om zulke belangrijke problemen op te lossen.

Minister, verder wil ik er niets over zeggen. Ik weet niet wat er moet gebeuren. Tijdens de hevige discussie in juni vorig jaar over het scholenplan in Brussel zei u: volgende week zal de taskforce voor het eerst weer bijeenkomen. Wat is de aanleiding geweest om niet bijeen te komen? Als u toen zei dat men de volgende week bijeen zou komen, moet er toch al een uitnodiging zijn geweest, of hebt u dat gezegd om ons te sussen? Iemand moet die uitnodiging dan toch hebben geannuleerd. Hoe komt het dat die taskforce niet bijeenkomt?

Minister Pascal Smet: Het mysterie van Bernini.

Mevrouw Gerda Van Steenberge: Ze zijn nu toch allemaal samen in Rome. Misschien kunnen ze een extra gebedje doen zodat het mysterie wordt opgelost.

– *De heer Kris Van Dijck treedt als waarnemend voorzitter op.*

De voorzitter: De heer Delva heeft het woord.

De heer Paul Delva: Minister, ik begrijp dat we het vandaag niet zullen hebben over het Inschrijvingsdecreet op zich. Dat debat zal plaatsvinden wanneer de uitgestelde vragen aan bod zullen komen. Ik ben blij dat u herhaalt dat Nederlandstalige kinderen een plaats moeten krijgen in Nederlandstalige scholen in Brussel.

72 Nederlandstalige kleutertjes geraken niet binnen. Ik ken een aantal ouders van die kinderen. Het zijn ouders die hun verantwoordelijkheid wel hebben genomen en meerdere scholen hebben aangegeven. Ze stippen niet die ene topschool in het centrum van de stad aan om dan uit de boot te vallen, neen, het zijn ouders die een verantwoordelijke keuze hebben gemaakt, die veel scholen hebben aangeschreven en toch nog uit de boot vallen. Ik vind dat dat niet kan voor die kinderen zelf, maar ik herhaal dat het ook goed is voor de vele anderstalige kinderen die onze scholen verwelkomen, dat er een minimumaantal Nederlandstalige kinderen in de scholen aanwezig zijn. We moeten er samen werk van maken dat dit niet gebeurt.

Minister, u zegt dat er vorig jaar ook zo'n probleem was. In september was dat dan opgelost en heeft elk kind wel een plaats gevonden in een school. Dat is juist, maar ik heb hier gegevens die zijn besproken in de raad van de VGC. Minister Vanhengel geeft aan dat van de 600 kinderen met wie een probleem was in het voorjaar, er 300 werden teruggevonden in scholen in de Rand. Van de 300 kinderen die nog overblijven zegt Guy Vanhengel dat hij veronderstelt dat ze ergens in het Franstalige onderwijs zijn ingeschreven.

Goed, elk kind zal dus wel een plaats hebben gevonden, maar ik ken vandaag ook ouders die in het centrum van de stad wonen en die hun kind proberen in te schrijven in de Vlaamse Rand. 's Morgens vroeg voeren ze hun kind van twee, drie jaar op de achterbank van hun auto naar de Vlaamse Rand, en daarna komen ze terug naar de stad in de file staan om te werken. Het blijft problematisch.

Minister, ik weet dat u daar gevoelig voor bent en ik apprecieer dat, maar we zijn er nog altijd niet helemaal. Voor de rest ga ik helemaal akkoord dat beide gemeenschappen hun verantwoordelijkheid moeten nemen voor Brussel, dat spreekt voor zich. Ik betreur dat die task force niet actief is. Er is niet veel task, en er komt weinig force aan te pas als ze niet samenkomen. Ik betreur dat ik op zoek ben naar hefbomen om die task force te laten samenkomen.

Op de lange termijn zijn bepaalde zaken evident. Ten eerste: de demografische prognoses. Ten tweede: afspraken op de lange termijn tussen de Franse en de Vlaamse Gemeenschap om uit te zoeken hoe het hoofd kan worden geboden aan de bevolkingsexplosie, die nog altijd bezig is in de stad. De Taskforce Brussel speelt er een cruciale rol in en die moet absoluut worden geactiveerd.

De voorzitter: Mevrouw Brusseel heeft het woord.

Mevrouw Ann Brusseel: Ik deel de mening van de heer Delva. Als het gaat over tientallen kinderen, dan gaat het over zoveel ouders die zich zorgen maken. U zegt dat het er 72 zijn. Wellicht zal er tegen september wel een oplossing zijn gevonden. Die oplossing is niet altijd de prettigste. Neem daarbij het mobiliteitsprobleem en dan moet u zich voorstellen dat het voor tientallen gezinnen elke morgen gedurende enkele jaren een calvarietocht is om hun kleintjes naar school te brengen. Dat is niet aanvaardbaar. We mogen dat niet aanvaarden.

Minister, u zegt dat ze niet meteen de school van hun keuze hebben kunnen vinden. U benadrukt: hun keuze. Ze hebben niet meteen gekregen wat ze wilden, maar er is een oplossing. Als ik me niet vergis, is die keuze wel grondwettelijk verankerd. We kunnen toch niet zomaar om de vrije schoolkeuze van ouders heen. Je kunt toch niet zeggen dat er helemaal geen probleem is, ook al hebben ze hun kinderen niet kunnen inschrijven in de school van hun keuze.

Ik weet dat u dat niet zomaar kunt oplossen. Die oplossing ligt niet voor de hand, maar toch moet u bij uw collega's in de Vlaamse Regering aandringen op meer middelen. U moet er meer werk van maken, want de vrije schoolkeuze moet gegarandeerd blijven. Enkele weken geleden hebben we daar nog een discussie over gehad. De heer De Meyer heeft toen zeer terechte vragen gesteld over de vrije schoolkeuze. Het gaat niet altijd om een idee-fixe over een topschool van bepaalde ouders, het gaat ook over zeer praktische overwegingen, maar ook over een ideologische overweging die grondwettelijk gewaarborgd is, en daar moet men aandacht aan besteden.

U zegt dat we de Franse Gemeenschap niet moeten ontlasten. Mijn reactie daarop is: ja en nee. Uiteraard moeten we hen niet van hun verantwoordelijkheid ontslaan, en ik betreur dat er niet wordt ingegaan op de uitnodiging voor de taskforce. Maar anderzijds: hoe is Brussel verfranst? Via het onderwijs, want 'la liberté du père de famille' zorgde ervoor dat de mensen hun kinderen naar het – in hun ogen – eerder prestigieuze Franstalig onderwijs stuurden. Vlaamse ouders deden dat. Heel veel inwijkelingen uit West-Vlaanderen en Limburg stuurden hun kinderen meteen naar het Franstalig onderwijs, en zo is Brussel verfranst.

Wil je opnieuw een groter Nederlandstalig aandeel in de stad, wat ik absoluut niet zo'n slecht idee zou vinden, dan is ons onderwijs de beste hefboom. Bovendien leiden wij dan meertalige leerlingen op die onze arbeidsmarkt achteraf ten goede komen. We kunnen die investering zeker wel gebruiken. De Franse Gemeenschap ontlasten: neen. Meer aandeel naar ons toehalen: ja. Wanneer ik mijnheer Mangain hoor zeggen "Mais Bruxelles est francophone", dan gaan mijn haren rechtstaan. Ik ben het daar niet mee eens. Brussel is ook onze hoofdstad.

De voorzitter: Dat zijn mooie woorden om te eindigen.

De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos de Meyer: Minister, ik noteer alvast uw engagement voor de evaluatie van het Inschrijvingsdecreet. U hebt ook iets belangrijks gezegd over de begrotingscontrole. Ik herhaal mijn vraag dat men bij die controle niet alleen aandacht zou hebben voor de capaciteitsproblemen, maar ook voor de reguliere wachtlijst. Dat is een vraag aan de minister van Onderwijs en aan de gehele Vlaamse Regering.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

■

Vraag om uitleg van mevrouw Helga Stevens tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de inspectie van de GO!-noodinternaten
- 1043 (2012-2013)

Vraag om uitleg van mevrouw Katrien Schryvers tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de inspectie van de GO!-internaten en opvangcentra en de overheveling ervan naar het beleidsdomein Welzijn
- 1208 (2012-2013)

De voorzitter: Mevrouw Stevens heeft het woord.

Mevrouw Helga Stevens: Voorzitter, minister, collega's, ik verwijs naar mijn vraag om uitleg in de commissievergadering van 6 december 2012. Ik zou graag verder ingaan op het antwoord dat u toen gaf.

In het kader van de opvolging van de situatie in het GO!-noodinternaat Den Heuvel, waar er onder andere gevallen van grensoverschrijdend gedrag zouden zijn geweest en waar het personeel mogelijk een gebrek aan professionalisme kan worden verweten, zou de Onderwijsinspectie in samenwerking met de Zorginspectie dit noodinternaat inspecteren tussen 3 december 2012 en 22 februari 2013.

Daarnaast is het ook de bedoeling dat de drie andere noodinternaten eveneens worden geïnspecteerd om mogelijke problemen te detecteren, en ook in het kader van de transitie van deze internaten naar het beleidsdomein Welzijn. Volgens Het Belang van Limburg zou alleszins Den Heuvel al geïnspecteerd zijn geweest.

Ik heb hierover volgende vragen. Is het onderzoek binnen noodinternaat Den Heuvel intussen afgerond? Hoeveel inspectiebezoeken legde de Onderwijsinspectie af, eventueel vergezeld van de Zorginspectie? Is er reeds een inspectieverslag beschikbaar? Wat waren de algemene conclusies in het inspectieverslag? Welke maatregelen zal het GO! op korte termijn concreet nemen om de opvolging en begeleiding van de betrokken kinderen en jongeren in de noodinternaten te verbeteren? Wanneer zullen de andere noodinternaten worden geïnspecteerd, voor zover dit nog niet gebeurde? Hoever staat het overleg tussen de administraties Onderwijs en Welzijn met betrekking tot de transitie van de noodinternaten naar het beleidsdomein Welzijn? Welke zijn de belangrijkste knelpunten? Zal de financiering voor deze noodinternaten dan ook mee overgaan naar het beleidsdomein Welzijn?

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Mevrouw Katrien Schryvers: Enkele maanden geleden werden we opgeschrikt door berichten van grensoverschrijdend gedrag en schrijnende situaties binnen het opvangcentrum en internaat voor buitengewoon onderwijs van het gemeenschapsonderwijs Den Heuvel in Leopoldsburg. Daaropvolgend is er in het parlement, zowel in de plenaire vergadering als in de commissies Onderwijs en Welzijn, uitvoerig gedebatteerd over dit thema.

Tot besluit van het actualiteitsdebat hierover op 3 oktober 2013 keurde het Vlaams Parlement een motie goed over de onderfinanciering van de internaten voor buitengewoon onderwijs en de opvangcentra in het Gemeenschapsonderwijs (GO!) en werden een aantal zaken gevraagd. Daarop besloot u als minister van Onderwijs samen met uw collega van Welzijn Vandeurzen een aantal concrete maatregelen te nemen om de leefomstandigheden voor de leerlingen in de vier opvangcentra van het Gemeenschapsonderwijs te verbeteren.

U kondigde die maatregelen ook aan tijdens de gemeenschappelijke commissievergadering van 27 november 2012. Zo werd beslist om deze opvangcentra en de internaten buitengewoon onderwijs over te hevelen van het beleidsdomein Onderwijs naar het beleidsdomein Welzijn. Dit was ook uitdrukkelijk gevraagd in de motie. Deze overheveling zou rond moeten zijn in 2014. Om de contouren te bepalen van de overdracht van deze centra

zou een transitieplan worden opgemaakt. Als minister van Onderwijs zou u samen met het gemeenschapsonderwijs een selectie maken van de meest dringende onderhoudsproblemen in de centra en 500.000 euro vrijmaken op het budget van 2012 om een aantal van deze werken versneld aan te pakken.

Samen met de grondige infrastructuurwerken die het GO! zelf al gepland had voor een totaal van 13 miljoen euro, moet dit de omstandigheden waarin de kinderen en jongeren worden opgevangen, op korte termijn alvast sterk verbeteren. De beide beleidsdomeinen Onderwijs en Welzijn beloofden ook de individuele zorgbehoeften van de kinderen te screenen, zodat op korte termijn door regionale teams een outreachend ondersteuningsaanbod kan worden uitgewerkt voor de personeelsleden, de kinderen en de jongeren. Het GO! zou bij deze actie nauw betrokken worden.

Er werd bovendien aan het agentschap Zorginspectie de opdracht gegeven om samen met de Onderwijsinspectie de instellingen te bezoeken om de situatie objectief te beschrijven en vooral de positieve en verbeterpunten te detecteren. Op basis van die inspectieverslagen zou een soort plan van aanpak worden opgesteld om de kwaliteit in de noodinternaten te verbeteren. De inspectie zou ook worden gebruikt als een soort nulmeting om in de toekomst te kunnen controleren of de situatie verbetert.

Heel de problematiek is ook nog aan bod gekomen in de commissie Welzijn op 26 februari laatstleden. Daar stelde minister Vandeurzen dat het gezamenlijk inspectieteam tijdens de krokusvakantie al een uitgebreid inspectiebezoek bracht aan Den Heuvel in Leopoldsburg. De bevindingen van de Zorginspectie zouden worden overgemaakt aan de Onderwijsinspectie. De Onderwijsinspectie werd genoemd als de proceseigenaar van deze inspectie, waarvan gepland wordt ze ook uit te voeren in de andere drie gelijkaardige opvangcentra.

Dit alles, de screening van de centra en de overheveling ervan naar het beleidsdomein Welzijn, past in een ruimere discussie over een omvattend kader voor de semiresidentiële opvang van jongeren binnen het onderwijs in internaten en medisch-pedagogische instituten. Het moet de bedoeling zijn te komen tot een gelijke financiering en transparante omkadering voor de verschillende vormen van opvang. Ook hierover zouden gesprekken met de onderwijsverstrekkers worden opgestart.

Minister, kunt u een stand van zaken geven over de voorbereiding van de overheveling van de opvangcentra naar het beleidsdomein Welzijn? Zijn er elementen die een transitieplan – het transitieplan dat tijdens het debat in de gemeenschappelijke commissie werd aangekondigd – bemoeilijken? Blijft de timing van de voltooiing van de transitie in 2014 haalbaar?

In de vergadering van de commissie Onderwijs van 27 november 2012 hebt u gezegd dat u samen met GO! een selectie zou maken van de meest dringende onderhoudsproblemen in de centra en geld zou vrijmaken om een aantal van die werken versneld aan te pakken. Is dit gebeurd? Kunt u een overzicht geven van de onderhoudsproblemen die versneld zullen worden aangepakt? Zijn er in dit kader al werken uitgevoerd? U stelde toen een bedrag van 500.000 euro voorop. Is dit voldoende om de meest noodzakelijke werken allemaal uit te voeren? Tegen wanneer zouden deze werken afgerond moeten zijn?

Is er al een eindverslag beschikbaar van de gezamenlijke inspectie in het centrum Den Heuvel? Zo ja, wat zijn de bevindingen en conclusies? Welke maatregelen worden daaraan gekoppeld? Zo neen, wanneer mogen we dat eindverslag verwachten?

Wanneer worden de inspecties in de andere drie GO!-opvangcentra gepland?

Hoe verloopt het proces van het creëren van een omvattend kader voor de semiresidentiële opvang van jongeren binnen het onderwijs?

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Het onderzoek in het opvangcentrum te Leopoldsburg is intussen afgerond. De procedures verliepen zoals beschreven in het protocol betreffende tussentijdse

inspectiebezoeken in het kader van het beleidstoezicht in het Gemeenschapsonderwijs: organisatorisch en deontologisch kader. Dit protocol vindt zijn rechtsgrond in de artikelen 55 tot en met 58 van het bijzonder decreet van 14 juli 1998 betreffende het Gemeenschapsonderwijs.

Het onderzoek vond plaats op vrijdag 8, maandag 11 en dinsdag 12 februari 2013. De inspectiebezoeken werden uitgevoerd door de Onderwijsinspectie samen met twee externe deskundigen, namelijk inspecteurs van de Zorginspectie. De externe deskundigen werden ingeschakeld zoals bij een doorlichting. Dit staat beschreven in artikel 37 van het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs.

Het verslag is klaar en wordt aan de opdrachtgever bezorgd. De opdrachtgever is het Gemeenschapsonderwijs op grond van de huidige stand van de regelgeving. Het verslag wordt op dit moment, zoals het protocol bepaalt, niet aan andere instanties gestuurd. Het spreekt vanzelf dat ook de overheid dit zal krijgen met de commentaar van het Gemeenschapsonderwijs. Het is nu bij het Gemeenschapsonderwijs, en ik zal daar met hen ook een gesprek over hebben om te bekijken hoe ze er verder mee omgaan.

Ik heb inderdaad 500.000 euro vrijgemaakt voor het lenigen van de meest dringende noden in de vier opvangcentra van het GO!. Deze werden door de raad als middelen voor eigenaarsonderhoud verhoudingsgewijs op basis van de oplijsting van de grootste noden toegewezen en verdeeld over de vier scholengroepen waartoe deze opvangcentra behoren. Voor Den Heuvel in Leopoldsburg werd het volledige gevraagde bedrag van 50.000 euro toegekend. Voor de andere drie opvangcentra werden de overige 450.000 euro verdeeld a rato van hun aandeel binnen het bedrag van dringende infrastructuurnoden: Neder-Over-Heembeek: afgerond 113.626 euro; Scholengroep-aan-Zee De Vloedlijn, De Haan: afgerond 235.000 euro; en Koksijde: afgerond 101.500 euro.

De verdeling van de middelen werd meegedeeld aan het Agentschap voor Onderwijsdiensten (AgODi), dat het bedrag in december 2012 aan de scholengroepen heeft gestort met de opdracht om deze middelen volledig te besteden aan het opvangcentrum van hun scholengroep. Over de besteding van deze middelen wordt na de doorlichting een meer gedetailleerd overzicht beschikbaar gesteld.

Op vraag van het GO!, en in samenspraak met mijn collega-minister bevoegd voor het welzijn en met mezelf, worden de vier opvangcentra doorgelicht in functie van de opmaak van een nulmeting. Op basis van de rapporten van deze doorlichting zullen specifieke acties en initiatieven worden ondernomen. Het GO! heeft in het verleden een aantal stappen gezet om de kwaliteit van de werking van de opvangcentra te verbeteren met betere ondersteuning van de personeelsleden. Ook naar aanleiding van de problematiek in de opvangcentra werden er in het najaar een aantal bijkomende initiatieven genomen. Zo hebben ze in het internaat Den Heuvel rond rechtspraak, inspraak, consequente/gelijke behandeling, intern initiatieven ontplooid. De pedagogische begeleidingsdienst was ter ondersteuning van het personeel met een hoge frequentie in Leopoldsburg aanwezig.

Aan de hand van het rapport van 5 november 2012, dat ook werd overhandigd aan het Vlaams Parlement, hebben we kunnen merken dat het GO! nu bezig is om de knelpunten rond de internaten en de residentiële opvang van leerlingen aan te pakken volgens hun verklaringen.

In overleg met de opdrachtgever worden de onderzoeken in deze opvangcentra voor de nulmeting tussen 15 april en 15 juli 2013 gepland. Ook hier zal de Zorginspectie als externe deskundige bij optreden.

Wat de transitie betreft, is het overleg tussen beide administraties Onderwijs en Welzijn en de respectieve kabinetten volop lopend. Zowel binnen het beleidsdomein Welzijn als binnen het Gemeenschapsonderwijs werd er een transitiemanager aangesteld. Deze transitiemanagers werken in de schoot van de stuurgroep transitie en bereiden de concrete transitie van de

voorzieningen van het Gemeenschapsonderwijs naar het beleidsdomein Welzijn voor. Het kabinet Welzijn neemt het voorzitterschap waar. Ook het kabinet Onderwijs, het departement Onderwijs en Vorming, het Agentschap voor Onderwijsdiensten (AgODi), het departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, het Agentschap Jongerenwelzijn (JWZ), het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap (VAPH) en het Gemeenschapsonderwijs (GO!) zijn aanwezig. De stuurgroep kwam een eerste keer samen op 7 maart 2013, een volgende vergadering vindt plaats in de tweede helft van maart.

Minister Vandeurzen en ikzelf willen 2014 vooropstellen als het jaar waarin de transitie wordt opgestart.

Naast de stuurgroep die de transitie zal begeleiden, zal er op korte termijn ook een intersectorale stuurgroep visieontwikkeling over de residentiële opvang van schoolgaande jongeren van start gaan. Deze stuurgroep zal zich buigen over het aanbod, de doelgroep, de financiering en subsidiering van voorzieningen, de personeelsformatie, de opdracht van het personeel enzovoort. De bedoeling is dat er een nota wordt gemaakt die kan dienen voor de vorming van een nieuwe regering en een nieuw regeerakkoord.

De voorzitter: Mevrouw Stevens heeft het woord.

Mevrouw Helga Stevens: Minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik ben blij dat de inspectie is afgerond en dat het verslag is bezorgd aan de afgevaardigde bestuurders van het GO!. Ik hoop dat zij het nodige zullen doen om de aanbevelingen uit dit inspectieverslag ter harte te nemen en in de praktijk om te zetten.

Wat de infrastructurele verbeteringen in de vier noodinternaten betreft, ben ik blij te horen dat er wordt voorzien in budgetten. Ik hoop dat die zo snel mogelijk zullen worden gebruikt voor de verbetering van de infrastructuur. Ik heb begrepen dat die verbeteringen broodnodig zijn in De Haan. U had het ook over 50.000 euro voor Den Heuvel. Is dat wel voldoende? We zullen afwachten of dat voldoende blijkt. Al deze aanpassingen hebben een hoge kostprijs.

Ik heb begrepen dat er een soort inspectie zal gebeuren tussen 15 april en 15 juni. Het zou gaan om een nulmeting.

Het overleg met het oog op de transitie van deze vier noodinternaten van het beleidsdomein Onderwijs naar het Beleidsdomein Welzijn is volop bezig. Ik heb genoteerd dat u 2014 handhaaft als deadline. Ik zal dit dossier blijven opvolgen.

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Mevrouw Katrien Schryvers: Minister, ik dank u voor uw uitvoerig antwoord. Het belang en het welzijn van al die kinderen en jongeren moet onze drijfveer zijn. Dat was ook duidelijk tijdens het actualiteitsdebat en tijdens de vergadering van de verenigde commissies Onderwijs en Welzijn. We hebben daar een aantal conclusies uit getrokken, met name dat een overheveling naar Welzijn noodzakelijk is, inclusief de omkadering. U hebt daar samen met minister Vandeurzen een transitieplan voor opgesteld. De vooropgestelde timing is 2014. Er is nog veel werk aan de winkel. Dat zal veel opvolging vragen. Maar als de wil er is en men het belang van die kinderen en jongeren vooropstelt, dan moet men daarin slagen. Ik wil u dan ook vragen daar verder werk van te maken.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

■

Vraag om uitleg van mevrouw Katrien Schryvers tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de evaluatie van het decreet Werkingsmiddelen
- 1080 (2012-2013)

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Mevrouw Katrien Schryvers: Minister, ik heb hierover al een aantal schriftelijke vragen gesteld waaruit is gebleken dat zich een aantal problemen voordoen met de evaluatie van het decreet Werkingsmiddelen.

In uw beleidsbrief Onderwijs 2011-2012 staat dat bij de invoering van het nieuwe financieringssysteem voor de werkingsmiddelen van het basis- en secundair onderwijs werd vooropgesteld dat dit decreet in 2012 moest worden geëvalueerd. Alle inrichters van onderwijs vroegen om na enkele jaren na te gaan welke effecten het decreet zou hebben. Ik heb u daar al meermaals schriftelijke vragen over gesteld. Uit het antwoord daarop blijkt dat u het moeilijk hebt om wetenschappelijke onderzoeksvoorstellen te krijgen in dit kader. Er is al tweemaal een oproep gelanceerd. De tweede keer was dat niet alleen een oproep aan de hogescholen en universiteiten, maar ook aan gespecialiseerde advies- en onderzoeksbureaus.

In oktober 2012 werd een informatievergadering georganiseerd. Er konden voorstellen worden ingediend tot en met 5 november 2012. Ook toen hebt u echter geen reacties gekregen en werden er geen onderzoeksvoorstellen ingediend. Nochtans is die evaluatie vooropgesteld en kan die heel interessant zijn. Ik vraag me af waarom er geen voorstellen worden ingediend. Is dat omdat het een moeilijke klus is? Ik begrijp wel dat daar een aantal gevoeligheden bij komen kijken.

Minister, welke stappen zult u ondernemen om toch aan de decretale verplichting tot evaluatie van het decreet Werkingsmiddelen te voldoen?

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Mevrouw Schryvers, we hebben inderdaad al heel wat stappen gezet. Dat loopt echter niet van een leien dakje. Niemand is geïnteresseerd om dat te doen. Dat is eigenlijk nogal straf.

Ik ben het met u eens dat die evaluatie moet gebeuren. Dat moet ook gebeuren door externe onderzoekers, zo niet ontstaat een perceptie van afhankelijkheid. Volgens de wet op de overheidsopdrachten is het mogelijk om na een aantal publieke oproepen indieners rechtstreeks aan te schrijven. Die contacten zijn intussen gelegd en vinden weldra plaats. Ik hoop dat we op die manier tot een onderzoek kunnen komen met de nodige kwaliteitseisen.

Er valt ons niets te verwijten. We hebben alle oproepen gedaan. Het is een beetje merkwaardig dat men dit niet wil bekijken, maar hopelijk vinden we nu iemand die deze evaluatie van het decreet Werkingsmiddelen op zich wil nemen.

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Mevrouw Katrien Schryvers: Minister, ik heb ook helemaal niet gezegd dat ik u iets verwijt. Ik stel samen met u hetzelfde probleem vast. We vinden allemaal dat die evaluatie nodig is, maar toch wordt er na twee publieke oproepen niemand bereid gevonden om dat te doen.

Ik ben tevreden dat u nog verder bent gegaan en hebt gezocht naar een noodoplossing. Ik hoop dat er binnen afzienbare tijd een goede evaluatie kan plaatsvinden die hier achteraf kan worden besproken.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

■

Vraag om uitleg van mevrouw Ann Brusseel tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de beslissing van het katholiek onderwijs om het vak informatica vanaf volgend jaar te schrappen in de leerplannen van het secundair technisch en beroepsonderwijs
- 1101 (2012-2013)

Vraag om uitleg van mevrouw Gerda Van Steenberge tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de beslissing van het katholiek onderwijsnet om informatica als vak te schrappen in het tso en het bso
- 1114 (2012-2013)

Vraag om uitleg van de heer Wim Van Dijck tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de aanbeveling om computervaardigheden in andere vakken te integreren in de tweede en derde graad
- 1118 (2012-2013)

Vraag om uitleg van mevrouw Sabine Poleyn tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over het stimuleren van ICT-vaardigheden, onder meer bij leerkrachten
- 1121 (2012-2013)

De voorzitter: Mevrouw Brusseel heeft het woord.

Mevrouw Ann Brusseel: Minister, enkele weken geleden lazen we in de kranten dat het katholiek secundair onderwijs vanaf bepaalde jaren het vak informatica schrapt. Vanaf volgend jaar zou het vak informatica uit de leerplannen van het technisch en beroepsonderwijs worden geschrapt. Concreet betekent dit dat leerlingen uit het technisch secundair onderwijs (tso) en het beroepssecundair onderwijs (bso) vanaf volgend schooljaar tevreden moeten zijn met een uurtje ICT in het eerste middelbaar.

De argumenten van de koepel van het katholiek secundair onderwijs zijn dat informatica en ICT moeten worden opgenomen in de basisvakken in plaats van als apart vak. Deze beslissing werd genomen in samenspraak met de leerplancommissies.

Een geïntegreerde aanpak betekent dat leerkrachten van andere vakken zoals wiskunde, Nederlands, Frans en zelfs lichamelijke opvoeding met tablet en laptop in de hand zullen moeten leren lesgeven. Daar kan een probleem rijzen, minister, want niet alle leerkrachten zijn daarvoor opgeleid.

Ook de leerlingen krijgen niet langer een basisvorming op het vlak van informatica. Het onderwijs gaat uit van de veronderstelling dat jongeren alles over computers weten omdat ze ermee zijn opgegroeid. Maar is dat wel zo?

Voor leerlingen uit het algemeen secundair onderwijs (aso) wordt een uitzondering gemaakt. Zij krijgen nog informatica omdat het vak er, in tegenstelling tot in het tso en bso, tot de eindtermen behoort.

Gezien het belang van informatica in onze samenleving wil ik u een aantal vragen stellen, minister.

Was u op de hoogte toen dit in de kranten verscheen? Blijkbaar zijn leerkrachten binnen het katholiek onderwijs niet op de hoogte van de beslissing en van het lager aantal uren binnen dat vak, wat neerkomt op het verdwijnen van een aantal jobs of van een aantal uren binnen die job. Hoe staat u daartegenover?

Andere leerkrachten die in hun vakken de leerstof ICT zullen moeten brengen, zouden minstens moeten kunnen aantonen dat ze voldoende onderlegd zijn om de leerdoelstellingen te behalen met hun leerlingen en dat ze dus klaar zijn om de nieuwe ICT-technieken te integreren in hun lessen. Hebt u zicht op de aanpak van het katholiek onderwijs in deze? Zal er massale nascholing gegeven worden om ervoor te zorgen dat alle leraren voldoende

onderlegd zijn in ICT en de nieuwe technieken integreren in hun vak? Welke eventuele gevolgen heeft dit voor de lerarenopleiding en voor nascholing en vorming?

De voorzitter: Mevrouw Van Steenberge heeft het woord.

Mevrouw Gerda Van Steenberge: Minister, mijn vragen zijn gelijklopend. Mijn inleiding is echter genuanceerder. Op 5 maart stonden inderdaad een aantal berichten in de kranten over de beslissing van het katholiek secundair onderwijs om hun scholen niet langer te adviseren om tijdens 1 à 2 uur vrij in te vullen lesuren informaticales te geven. Die aanbeveling verdwijnt vanaf volgend schooljaar voor het tso en bso.

Scholen die dat willen, kunnen wel nog steeds informaticalessen geven. Ook het onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap laat zijn scholen vrij om al dan niet informaticalessen te organiseren. De redenering is dat ICT als apart vak niet nodig is omdat het beter in alle vakken geïntegreerd zou worden: een opstel moet met de tekstverwerker gemaakt worden, een spreekbeurt wordt begeleid door een PowerPointpresentatie.

De vraag is dan natuurlijk of de nieuwe, maar ook en vooral de oudere leerkrachten daartoe voldoende zijn opgeleid en of de scholen over voldoende computers beschikken om geïntegreerd ICT-onderwijs mogelijk te maken in de scholen. Zelfs als de huidige en toekomstige leerkrachten in staat zouden zijn om leerlingen op een gedegen en veilige manier te leren omgaan met een computer, is het zeer te betwijfelen of ze aan leerlingen de mogelijkheden van ICT kunnen bijbrengen en hen bijvoorbeeld kunnen leren programmeren.

“80 procent van de leerlingen past programmeren later misschien niet meer toe, maar het leert je wel logisch denken en het doet sommigen misschien zin krijgen om iets met informatica te gaan doen”, aldus nog Frederik Questier. Volgens hem is het te vroeg om ICT als apart vak te schrappen, precies omdat leerkrachten vandaag onvoldoende opgeleid zijn om leerlingen op een professionele of academische manier met computers te leren omgaan. Dat is nochtans nodig, want volgens Saskia Van Uffelen, CEO van het IT-bedrijf Bull, zullen er binnenkort 700.000 vacatures zijn in de ICT-sector. Die techbanen blijven volgens haar nog steeds moeilijk in te vullen. Dat juist de kinderen uit bso en tso als eersten worden uitgesloten, is volgens Van Uffelen schrijnend, want net zij zijn het gevoeligst voor wat men de digitale kloof noemt. De schrapping van ICT als apart vak zal dan ook een impact hebben op de economie, omdat het er vandaag de motor van is, aldus nog Van Uffelen.

Minister, in welke mate is ICT verwerkt in de huidige lerarenopleidingen? Is dit een apart vak of een aparte module? Wat zijn de te verwerven vaardigheden van toekomstige leerkrachten op het vlak van ICT? Op welke manier worden leerkrachten die reeds les geven, bijgeschoold op het vlak van ICT? Zijn er verplicht te volgen opleidingen of zijn de bijscholingen op vrijwillige basis? Volgens De Morgen van 5 maart beschikken secundaire scholen over drie computers per tien leerlingen. Deze cijfers zouden gebaseerd zijn op een onderzoek van drie jaar geleden. Kunt u deze cijfers bevestigen? Zijn er recentere cijfers? Is het de bedoeling om te gaan naar een systeem waarbij iedere leerling zijn laptop, tablet of smartphone meebrengt, zoals Frederik Questier, docent aan de VUB, voorstelt? Zo ja, op welke manier zal dat financieel haalbaar gemaakt worden voor de ouders? Zal de Vlaamse overheid daar middelen voor vrijmaken en zijn die beschikbaar? Hebt u met de verschillende onderwijsnetten contact gehad om te spreken over deze beslissing? Zo ja, is daarbij gesproken over de gevolgen op vlak van economie en de slagkracht van jongeren op de arbeidsmarkt?

De voorzitter: De heer Van Dijck heeft het woord.

De heer Wim Van Dijck: Voorzitter, minister, collega’s, de katholieke onderwijskoepel maakte bekend dat het een aanbeveling gaat schrappen die scholen ertoe aanzet om in de tweede en derde graad een uurtje te reserveren voor ICT. De koepel raadt de scholen van het tso en bso aan computervaardigheden voortaan in andere vakken te integreren. Ook het GO! liet bij monde van afgevaardigd bestuurder Raymonda Verdyck weten op termijn voor zo’n

geïntegreerde aanpak te willen kiezen. En het Onderwijssecretariaat van de Steden en Gemeenten (OVSG) begon zelfs reeds vorig jaar met de nieuwe aanpak.

Er ontstond over de aankondiging van het katholiek onderwijs vrij veel commotie, vooral bij leerkrachten informatica en bij het bedrijfsleven, al vond ik hun argumenten, ontwikkeld in een aantal vrije tribunes, minder sterk. Wij stellen ons dan ook de vraag of zulke heisa – over het schrappen van een aanbeveling – nodig is. In de eerste graad krijgen leerlingen al ICT, voornamelijk tekstverwerking, spreadsheet, databeheer en presentaties. ICT verdwijnt niet in de tweede en derde graad, maar wordt geïntegreerd in de andere vakken. Bovendien wordt enkel de aanbeveling geschrapt, dus de scholen in het katholiek onderwijs – ik neem aan ook in het GO! – hebben nog steeds de vrijheid om ICT als apart vak te geven.

Minister, wat verdient volgens u aanbeveling: aparte lessen informatica in de tweede en derde graad of een aanpak waarbij ICT in de andere vakken wordt geïntegreerd, zoals in feite de drie grote onderwijskoepels voorstellen?

Is de vrees van 'het bedrijfsleven' terecht dat door het afschaffen van aparte lessen ICT, men in de toekomst in de ICT-sector expertise in het buitenland zal moeten gaan zoeken? Men heeft het zeer zwart-wit voorgesteld: als die lessen eventueel zouden worden geschrapt of geïntegreerd in andere vakken, dan zullen we voor grote problemen komen te staan. Is dat ook waar?

Mijn derde vraag is cruciaal. Als gewone vakleerkrachten computervaardigheden in hun lessen moeten opnemen, dan moeten ze natuurlijk zelf de kunde hebben om dat te doen. Hoe kunnen in de nieuwe aanpak informaticaleerkrachten op een structurele basis ondersteuning geven aan vakleerkrachten?

De voorzitter: Mevrouw Poleyn heeft het woord.

Mevrouw Sabine Poleyn: Voorzitter, minister, collega's, ik heb ook een vraag in die richting. Ik zal het gegeven niet meer schetsen. In tegenstelling tot collega Brusseel, ben ik wat meer genuanceerd over de aanleiding van de vraag. Ik wil de gelegenheid aangrijpen om aandacht te vragen voor het belang van ICT, gekoppeld aan het STEM-actieplan (Science, Technology, Engineering and Mathematics).

Minister, hoe ver staat u met de ontwikkelingen van de ICT-leerlijn, zoals aangekondigd in het STEM-actieplan? Zijn er andere initiatieven om de keuze voor ICT-richtingen in het hoger onderwijs te stimuleren? Op welke manier stimuleert u dat leerkrachten zich bekwamen in het hebben van vaardigheden om met ICT te werken? Worden er goede praktijken verspreid, bijvoorbeeld rond het initiatief van een particuliere organisatie zoals het Schools Technology Centre van Microsoft? Heeft het Vlaams Kenniscentrum voor Mediawijsheid hierin een rol te spelen? Als ik me de bespreking van de beleidsbrief goed herinner, gingen de projecten 'School van de toekomst' eerder over hardware en niet zozeer over vaardigheden van leerkrachten. Zou een volgende projectronde geen kans bieden om dat daarin te integreren?

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: In diverse media en op andere fora heerste de voorbije dagen commotie over de schrapping van het vak informatica uit de lessentabellen van het tso en bso door het Vlaams Verbond van het Katholiek Secundair Onderwijs (VVKSO). Ik heb begrepen uit wat de Guimardstraat mij verteld heeft, dat de weergave in de media sterk verschilt van wat het VVSKO effectief heeft voorgesteld.

Het statuut van het vak informatica in de lessentabellen wijzigt niet. Het vak behoort in de niet-handelsrichtingen van het tso en bso – net als in het aso – tot het keuze- of complementair gedeelte van de lessentabellen. Er werd bij de herwerking van de lessentabellen en specifieke vakken in enkele studierichtingen, met name in het nijverheidstechnisch onderwijs, gekozen voor het integreren van ICT in die vakken en niet

langer het vak informatica als complementair vak te suggereren. Scholen waren en blijven dus wel vrij om een wekelijks uur informatica in de lessentabel op te nemen. De leerplannen informatica worden dus niet geschrapt.

Concreet betekent dit dat informatica in het specifieke gedeelte van de handelsrichtingen overal behouden blijft. Ook in het complementaire gedeelte blijft de aanbeveling van een apart vak in bijna alle bso- en tso-richtingen behouden. Enkel in een beperkt aantal richtingen vervalt de aanbeveling voor een apart vak, maar het behoort tot de pedagogische vrijheid van de scholen om hier al of niet gevolg aan te geven.

In 2007 werden nieuwe eindtermen ICT ingevoerd in het basisonderwijs en de eerste graad secundair onderwijs. Het uitgangspunt daarbij was zeer duidelijk: door de keuze voor leergebied-/vakoverschrijdende eindtermen was het nadrukkelijk niet de bedoeling om er een apart vak van te maken in de basisvorming. ICT biedt immers kansen binnen alle vakken en leergebieden. De eindtermen/ontwikkelingsdoelen doen echter geen uitspraak over hoe en in welke vakken of leergebieden ICT moet worden geïntegreerd. Het is aan de school om daar afspraken rond te maken. Een strategische en planmatige aanpak van het ICT-beleid zorgt voor een geleidelijke en doelmatige integratie van ICT in het onderwijsaanbod. Vanaf de tweede graad van het secundair onderwijs wordt het ICT-gebruik meer gespecificeerd naargelang de onderwijsvorm en het onderwijsniveau. De integratie gebeurt via vakspecifieke ICT-eindtermen in de diverse opleidingsonderdelen.

Wat betreft de instrumenteel-technische basisvaardigheden waar in de media zoveel om te doen is, citeer ik hier uit de memorie van toelichting bij de invoering van de eindtermen ICT: “Het spreekt voor zich dat de vakoverschrijdende eindtermen ook achterliggende kennis en vaardigheden van technische en instrumentele aard vereisen. Er werd voor gekozen om die niet als eindtermen te formuleren, omdat ze geen doel op zich zijn en om te voorkomen dat het onderwijs zich zou richten op of beperken tot het gradueel aanleren en evalueren van enkele populaire programma’s. De voorgestelde eindtermen zullen voldoende instrumentele vaardigheid bij leerlingen opleveren, op voorwaarde dat ze op een kwalitatieve en kwantitatieve wijze worden geïntegreerd in de dagelijkse leeromgeving.”

Het zal duidelijk zijn dat ik persoonlijk van mening ben dat ICT een plaats moet krijgen in alle vakken en leergebieden. Dat betekent overigens niet dat een apart vak informatica hierbij niet complementair kan zijn. Er is al veel gezegd en geschreven over het statuut van de vakoverschrijdende eindtermen. Dat er hier een risico is dat ze weggeïntegreerd worden, kan kloppen. Veel hangt af van de motivatie en vaardigheden van de diverse vakleerkrachten, van de schoolvisie, de infrastructuur enzovoort. Daarom moeten we het statuut van de vakoverschrijdende eindtermen herbekijken in het kader van de hervorming van het secundair onderwijs.

Zoals ik reeds heb gezegd, gaat het slechts om een aanbeveling met betrekking tot het complementaire gedeelte van het curriculum en dit in een beperkt aantal richtingen. De vrije keuze van scholen om al of niet een vak in te richten, blijft dus overeind. De maatregel zal dus helemaal geen aardverschuiving met zich meebrengen.

Los van deze discussie is de arbeidsmarkt terecht vragende partij voor sterke ICT-vaardigheden bij leerlingen. Dat is niet enkel een economische, maar ook een maatschappelijke behoefte. Zowel via de conceptnota Mediawijsheid, het STEM-actieplan als bij de hervorming van het secundair onderwijs zijn er concrete acties genomen of gepland om de technologische vaardigheden aan te scherpen.

Het STEM-actieplan voorziet in het uitwerken van leerlijnen voor STEM. Er wordt hierbij niet expliciet verwezen naar ICT, wat niet wil zeggen dat de eindtermen en de leerplannen geen oog hebben voor samenhang tussen de verschillende onderwijsniveaus. Hierbij wordt gezorgd voor opbouw in de competenties die van leerlingen worden verwacht.

U weet dat het STEM-actieplan is opgestart. Het beleidsplan Wetenschapscommunicatie van minister Lieten moet hierbij worden vermeld. Beide plannen moeten bijdragen tot een mentaliteitswijziging.

De basiscompetenties van de leraar zijn vastgelegd in het Besluit van de Vlaamse Regering van 2007. ICT is op verschillende wijzen verwerkt in de lerarenopleidingen. Je moet daarbij een onderscheid maken of ze al dan niet leiden tot de opleiding van leraren informatica. Hoe het wordt ingevuld, is opnieuw een bevoegdheid van de lerarenopleiding zelf. Het is nogal evident dat het moet worden ingevuld en ook de expertisenetwerken zijn hiermee bezig. Het expertisenetwerk van de associatie UGent werkt momenteel overigens aan een competentieprofiel ICT voor lerarenopleiders. Daar staat of valt alles mee.

Wat de nascholing betreft, is er een samenwerking met de begeleidingsdiensten. Binnen het Samenwerkingsverband Netgebonden Pedagogische Begeleidingsdiensten (SNPB) worden trajecten opgezet waarbij scholen via tal van maatregelen begeleid worden op vlak van ICT-integratie. Via het Kwaliteitsdecreet is een langlopende subsidie aan het SNPB toegekend.

Er werden nog dit schooljaar drie netwerken van innovatieve scholen opgestart. Een is bedoeld voor tabletscholen, een tweede gaat over gaming en een derde over educatief gsm- en smartphonegebruik. U weet dat ik ook gevraagd heb aan de Vlaamse Onderwijsraad (Vlor) om een ICT-strategie te ontwikkelen. Ik ben in blijde verwachting om die strategie te ontvangen.

Ik heb ondertussen de iPadschool in Blankenberge bezocht en vastgesteld dat dat tot mooie resultaten kan leiden, ook om uitgebluste leerkrachten opnieuw tot leven te wekken. Zo heeft men dat daar gezegd, het is geen uitdrukking van mij: er waren uitgebluste leerkrachten. Via de hele applicatie en de iPads hebben die leerkrachten opnieuw zin in hun leven gevonden. Het was heel mooi om het enthousiasme te zien bij die leerkrachten. Die leerkracht gaf muziek via iPad. Dat was een heel boeiende ervaring. Het kenniscentrum kan daar een rol in spelen.

Ondertussen zijn we met anderen aan het werk, het is voorbarig om me daar nu over uit te laten. U zult daar binnenkort meer over horen.

In alle nieuwe scholen zal ICT uiteraard volwaardig geïntegreerd moeten worden.

In september verwacht ik de resultaten van de nieuwe ICT-monitor. Pas dan zal het mogelijk zijn om hieromtrent meer gefundeerde keuzes te maken.

Tot slot, voorzitter, zien we dat de situatie enorm verschilt van school tot school. Zelfs met de huidige middelen is het beleidsvoerend vermogen inzake ICT van cruciaal belang.

De voorzitter: Mevrouw Brusseel heeft het woord.

Mevrouw Ann Brusseel: Ik dank u voor uw geruststellend antwoord, minister. Het was zeker niet mijn bedoeling om ongenuanceerd te zijn. Misschien heb ik iets te veel vertrouwen gehad in de kranten, maar ik heb duidelijk gemaakt dat er sprake was van het schrappen van informatica als basisvak in een aantal richtingen en jaren. Die informatie was niet zo fout.

Is het een suggestie en geen bevel, dan ben ik daar natuurlijk tevreden mee.

Het is goed dat het vak in bepaalde afdelingen, namelijk de handelsgerelateerde, behouden blijft. Ik ben blij dat de Guimardstraat wel degelijk onderschrijft dat ICT belangrijk is voor hen en dat u dat ook onderstreept.

U had het over de eindtermen van het basisonderwijs en de eerste graad, over de invulling daarvan, over bevoegdheid van de lerarenopleiding ter zake en de kennis van de lerarenopleiders zelf. Ik deel uw mening daarover. Ik zou graag van u horen of u – in afwachting van de strategie van de Vlor met betrekking tot ICT – voldoende zicht hebt op de vereiste achterliggende kennis, zowel in het basisonderwijs als in het secundair als in de lerarenopleiding.

In 2007 werd besloten om ICT tot een integraal onderdeel van alle vakken te maken in alle onderwijsstructuren. Ik verwacht dat daar dan werk van wordt gemaakt, of liever nog op voorhand.

Het STEM-rapport geeft niet expliciet aan dat er een leerlijn moet zijn voor ICT. Dat zou wel interessant zijn. Hebt u daar zelf een mening over? Een mentaliteitswijziging en een bredere algemene kennis inzake ICT vergt enige inspanning. Het volstaat niet dat het STEM-rapport en de Vlor zeggen dat er een strategie moet komen. We zullen daar moeten op toezien. *(Opmerkingen)*

Dat behoort tot de autonomie en de keuze van de school. Ik zou er toch graag zeker van zijn dat we daar zicht op hebben, in hoeverre men gevorderd is sinds 2007. Zijn er veel bijscholingen gevolgd? Bepaalde scholen wenden hun werkingsmiddelen aan om op dat vlak een goed beleid te voeren, andere minder. Kunnen we er die scholen op een of andere manier toe aanzetten om daar wel voor te kiezen?

Ik vat samen: hoever staat het met de vereiste kennis en met de ICT-leerlijn? Hoe staat u daar tegenover?

De voorzitter: Mevrouw Van Steenberge heeft het woord.

Mevrouw Gerda Van Steenberge: Minister, ook ik heb vertrouwen in de scholen. Begrijp mij niet verkeerd. De autonomie van de scholen is voor mij heel belangrijk. U zei zelf dat het ongelooflijk is hoeveel verschillen er zijn tussen de scholen. De ene school past het enorm goed toe, de andere minder. Mij ging het vooral om de perceptie. Perceptie is tegenwoordig alles. De perceptie bestaat dat het voor tso en bso niet zo belangrijk was om informatica in te voeren, terwijl we nu in een wereld leven waarin je niet meer zonder informatica kunt. Ik ben er dus voorstander van om het in alle vakken te integreren.

U zei dat het nog meevalt, dat het maar bepaalde richtingen zijn waar die aanbeveling niet meer zou gelden. U hebt die richtingen niet opgesomd. U hebt wel gezegd waar het blijft, maar niet waar het wordt afgeschaft. U weet dat voor tso en bso de digitale kloof al breder is. Om hen dan nog eens de indruk te geven dat wij het voor hen niet belangrijk vinden als apart vak, dat vond ik verkeerd. Het was een verkeerde perceptie, maar het is nu eenmaal de realiteit dat we op perceptie moeten voortgaan.

Mevrouw Brusseel had een vraag over bijscholingen. Informatica gaat zo snel…

Minister Pascal Smet: We hebben daarover geen gegevens. We houden dat niet bij. Nascholing is een onderdeel van het hrm-beleid van de school.

Dat is opnieuw een van de redenen waarom wij de professionalisering en de schaalvergroting willen. Zo kunnen wij dat allemaal beter organiseren.

De voorzitter: De heer Van Dijck heeft het woord.

De heer Kris Van Dijck: Ik ben blij dat de nuance even is teruggekeerd in het debat. In het programma Volt was die nuance helemaal weg. De vraag was of men voor of tegen het verdwijnen van ICT uit het secundair onderwijs was. Dat was daar het debat. Ik heb mij daar vreselijk aan geërgerd. Ik zal waarschijnlijk niet de enige zijn geweest.

Ik kom terug op mijn laatste vraag. Voor de lerarenopleiding zullen we er in de toekomst wel voor zorgen dat vakleerkrachten bekwaam en competent genoeg zijn om de ICT-vaardigheden mee te geven. Maar de mensen die nu in het onderwijs staan, moeten zich dan misschien bijscholen. In de media vernam ik dat informaticaleerkrachten desgevallend hun collega's bijstaan. Nu gebeurt dat op vrijwillige basis, als die vakleerkracht daarom vraagt of als de informaticaleerkracht dat aanbiedt. Hoe kunnen we dat op een meer structurele basis doen. Minister, hebt u daar ideeën voor? Of is het de vrijheid van de school om dat te organiseren?

De voorzitter: Mevrouw Poleyn heeft het woord.

Mevrouw Sabine Poleyn: Minister, u zegt dat het van school tot school verschilt. Dat heeft misschien te maken met het beleidsvoerend vermogen, maar vooral met de leerkrachten. In Blankenberge zijn er toevallig veel leerkrachten die deels leerkracht zijn en deels zelfstandig, en die iets doen met ICT of communicatie. Toevallig zijn zij daarin zeer gedreven en vaardig. Daardoor is het interessant om het te volgen als pilootproject.

Minister, ik ben blij dat u dat gaat opvolgen. Bij het informaticaproject 'Scholen van de toekomst' heb ik indertijd gesuggereerd om dat wetenschappelijk op te volgen. Herinner u de discussie over het mogelijke gevaar van draadloos internet, als u dat steeds meer van de scholen verwacht. Er is een schrijven verstuurd vanuit het kabinet Welzijn met, zoals beloofd, informatie over de stand van zaken van het wetenschappelijk onderzoek vandaag, over wat wel en niet gevaarlijk is. Het voorzorgsbeginsel is het beste: zoveel mogelijk met draad doen in plaats van draadloos werken. Je kunt beter risico's vermijden.

Minister, dit zijn zaken die een breder beleid vergen. Ik hoop dat u dit opneemt.

De voorzitter: Mevrouw Brusseel heeft het woord.

Mevrouw Ann Brusseel: Minister, ik heb gevraagd hoe u staat tegenover leerlijnen. U zegt dat er geen expliciete leerlijn is gevraagd voor ICT.

Minister Pascal Smet: Ik ben altijd voorstander van leerlijnen.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

■